

LEGE
privind procedura notarială

Parlamentul adoptă prezenta lege ordinară.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Domeniul de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește principiile, competența notarială, modul de îndeplinire a actelor și acțiunilor notariale, cerințele înaintate față de acestea.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică notarilor și altor persoane și instituții abilitate prin lege cu atribuții de îndeplinire a actelor notariale.

Articolul 2. Principiile procedurii notariale

Procedura notarială este guvernată de următoarele principii:

- a) legalității;
- b) independenței notarului și supunerii numai legii;
- c) efectuării actelor notariale în mod egal pentru toate persoanele, fără discriminare
- d) imparțialității;
- e) confidențialității
- f) caracterului nelitigios al procedurii notariale.

Articolul 3. Asigurarea confidențialității

(1) Notarul este obligat să păstreze confidențialitatea în privința tuturor lucrurilor care i-au devenit cunoscute în timpul exercitării funcției sale.

(2) Persoanele angajate la notar, stagiarii și alte persoane care participă în virtutea legii la întocmirea actului notarial (traducătorii, interpreții, martorii) sunt în aceeași măsură obligate să păstreze confidențialitatea.

(3) Pentru asigurarea confidențialității notarul va crea în cadrul biroului notarial condițiile necesare. Dacă actul notarial este îndeplinit în afara sediului biroului notarial, solicitantul actului notarial este obligat să asigure crearea condițiilor necesare pentru păstrarea confidențialității

(4) Notarul public, stagiarul și personalul biroului notarial au obligația să păstreze secretul, profesional cu privire la actele și faptele despre care au luat cunoștință în cadrul activității lor, chiar și după încetarea funcției, respectiv după încetarea raporturilor de muncă, cu excepția cazurilor în care legea, părțile interesate sau instanța de judecată îl eliberează de această obligație.

(5) În caz de îndoieli cu privire la obligația de confidențialitate notarul poate solicita opinia Camerei Notariale în acest sens.

(6) Terțele persoane pot asista la îndeplinirea actului notarial, dacă solicitantul actului notarial prin cerere a solicitat acest fapt. În acest caz notarul va stabili identitatea terților care asistă la îndeplinirea actului și va cere acestora depunerea declarației de confidențialitate.

(6) Modelul declarației de confidențialitate este aprobat de Camera Notarială.

Articolul 4. Actul notarial

(2) Actul juridic îmbracă forma autentică în temeiul legii sau la cererea persoanei interesate.

(2) Actul notarial se îndeplinește numai la cererea părților și se efectuează în formă scrisă, dacă altceva nu este prevăzut de lege.

(3) Îndeplinirea actelor notariale se realizează în formă de autentificare, legalizare și certificare.

- (4) Actul notarial pe lângă textul ce expune actul juridic, include obligatoriu numele, prenumele, semnătura și sigiliul notarului, inclusiv concluziile privind constatările și circumstanțele stabilite de notar personal, fără de care actul notarial este nul.
- (5) În procedura de confirmare a dreptului de moștenire, certificarea faptelor prevăzute de lege, primirea în depozit, primirea documentelor la păstrare și în alte cazuri prevăzute de lege se eliberează certificatul respectiv.
- (6) Actul notarial și girul notarial sunt întocmite pe suport de hârtie sau în format electronic, avînd aceeași foră juridică.
- (7) În cazul întocmirii actelor notariale pe blanchete speciale de strictă evidență, acestea se înregistrează la Ministerul Justiției. Forma și conținutul blanchetelor speciale pe care se întocmesc actele notariale se aprobă de Ministerul Justiției.
- (8) Actul notarial purtînd sigiliul și semnătura notarului este de autoritate publică, se prezumă legal, veridic și are forță probantă și, după caz, forță executorie prevăzută de lege.
- (9) Dispozițiile prezentei legi cu privire la actul notarial sînt aplicabile și acțiunilor notariale, în măsura în care din lege nu rezultă altceva.

Capitolul II

REGULI GENERALE DE ÎNDEPLINIRE A ACTELOR NOTARIALE

Articolul 5. Locul îndeplinirii actelor notariale

- (1) Actele notariale se îndeplinesc în biroul notarului, în timpul zilelor și programului de lucru afișate în incinta biroului notarial.
- (2) În cazuri justificate, la cererea persoanelor, actul notarial poate fi îndeplinit în biroul notarului, inclusiv în afara zilelor și/sau programului de lucru sau în afara biroului și zilelor/orelor de lucru, în limitele teritoriului de activitate.
- (3) Solicitantul îndeplinirii actului notarial în afara sediului biroului notarului și/sau în afara programului de lucru, suportă cheltuielile aferente, conform legii.

Articolul 6. Termenul de îndeplinire a actului notarial

- (1) Actul notarial se îndeplinește într-un termen rezonabil stabilit de către notar cu solicitantul actului notarial conform programării prealabile. Termenul rezonabil se determină în dependență de complexitatea actului, timpul necesar obținerii și prezentării documentelor necesare, posibilitățile de prezentare în fața notarului a părților actului și alte circumstanțe, după caz.
- (2) În cazul necesității studierii minuțioase a documentelor prezentate sau a întreprinderii anumitor măsuri și acțiuni în vederea verificării unor date suplimentare necesare întocmirii actului notarial, notarul sau părțile pot solicita amînarea îndeplinirii actului notarial pentru un termen rezonabil, care se aduce la cunoștința solicitanților actului notarial.

Articolul 7. Refuzul îndeplinirii actului notarial și a acțiunii notariale

- (1) Notarul refuză îndeplinirea actului notarial sau a acțiunii solicitate dacă:
- a) acestea sînt contrare legii, bunelor moravuri sau nu corespund cerințelor legale pentru încheierea/îndeplinirea lor;
 - b) acestea urmează a fi îndeplinit de un alt notar;
 - c) părțile actului notarial, solicitantul nu dispun de autorizarea cerută de lege sau reprezentantul nu dispune de împuternicirile necesare.
- (2) Notarul poate refuza îndeplinirea unei acțiuni, cît și a actului solicitat de parte dacă:
- a) se solicită îndeplinirea lor în afara orelor de program;
 - b) neachitării taxelor și plăților stabilite, precum și a tuturor cheltuielilor necesare pentru îndeplinirea actului sau acțiunii notariale;
 - c) datele din documentele prezentate cu datele din registrele de stat, ținute în formă electronică, nu corespund.

(3) Dacă documentul prezentat suscită îndoieli cu privire la autenticitatea sau la veridicitatea datelor pe care le conține, iar îndeplinirea actului notarial sau a acțiunii notariale nu poate fi refuzată sau suspendată, persoana care îndeplinește actul notarial va atrage atenția părților asupra posibilelor consecințe juridice și va face mențiune expresă în act. Dacă partea se opune la inserarea mențiunii, notarul public va refuza întocmirea actului.

Articolul 8. Suspendarea îndeplinirii actului notarial și a acțiunii notariale

- (1) Îndeplinirea actului notarial se suspendă în baza deciziei instanței de judecată.
- (2) Suspendarea îndeplinirii actului notarial încetează în temeiul încheierii irevocabile de anulare a măsurii de asigurare a acțiunii sau în temeiul hotărârii judecătorești definitive.
- (3) La cererea scrisă a persoanei care justifică un interes legitim, notarul, prin încheiere, poate suspenda pentru o singură dată îndeplinirea actului notarial pe un termen de până la 30 zile, cu informarea solicitantului despre necesitatea prezentării încheierii instanței de judecată privind suspendarea îndeplinirii actului notarial. Dacă până la expirarea termenului, persoana interesată nu va prezenta notarului încheierea instanței de judecată privind suspendarea îndeplinirii actului sau acțiunii notariale, notarul îndeplinește actul sau acțiunea notarială solicitată.
- (4) Notarul din oficiu, prin încheiere, suspendă întocmirea actului notarial sau a acțiunii notariale dacă documentul prezentat trezește îndoieli cu privire la autenticitatea sau valabilitatea lui. În acest caz notarul va reține actele prezentate și va expedia autorităților competente demersurile necesare. Îndeplinirea actului notarial sau a acțiunii suspendate va fi reluată după primirea răspunsului privind autenticitatea sau valabilitatea actelor.
- (5) În cazul în care prin confruntarea informațiilor din registrele de publicitate, cele comunicate din sursele primare („furnizorii de informații” – în sensul Legii nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informații) și situația de fapt constatată de către notar în cadrul procedurii de îndeplinire a actului notarial și a acțiunii notariale, inclusiv informațiile comunicate de solicitant, rezultă că documentul prezentat nu este autentic, notarul va reține actul și va sesiza organele de drept.

Articolul 9. Încheierea de amânare, suspendare sau refuz în îndeplinirea actului notarial sau acțiunii notariale

- (1) Amânarea, suspendarea sau refuzul poate fi exprimat părților în formă verbală sau în scris sub formă de încheiere.
- (2) În termen de 10 de zile calendaristice de la momentul comunicării cererii de eliberare a încheierii de amânare, suspendare sau refuz, notarul va elibera încheierea care va cuprinde obligatoriu motivarea amânării, suspendării sau refuzului cu invocarea temeiului legal, calea de atac și termenul de exercitare a acesteia
- (3) Încheierea se întocmește în 2 exemplare și se înregistrează în evidențele de corespondență. Un exemplar se înmânează sau se expediază cu aviz poștal solicitantului, iar al doilea exemplar se păstrează în arhiva notarului.
- (4) Încheierea de amânare, suspendare sau refuz poate fi atacată în procedura de contencios administrativ, conform legislației.

Articolul 10. Competența notarului

- (1) Notarul îndeplinește următoarele acte notariale și acțiuni notariale:
 - a) redactarea înscrisurilor cu conținut juridic, la solicitarea părților;
 - b) autentificarea înscrisurilor;
 - c) procedura succesorală notarială;
 - d) eliberarea certificatului de moștenitor;
 - e) eliberarea certificatelor de proprietate;
 - f) certificarea unor fapte, în cazurile prevăzute de lege;
 - g) legalizarea semnăturilor de pe documente;
 - h) legalizarea semnăturii traducătorului sau interpretului autorizat;

- i) actele de protest a cambiilor și cecurilor;
 - j) numirea, în cazurile prevăzute de lege, a custodelui sau a curatorului special;
 - k) legalizarea copiilor de pe documente și a extraselor din ele;
 - l) efectuarea și certificarea traducerilor;
 - m) transmiterea înscrisurilor persoanelor fizice și juridice altor persoane fizice și juridice și, după caz, eliberarea certificatului;
 - n) primirea în depozit a sumelor bănești, documentelor și titlurilor de valoare;
 - o) lichidarea pasivului succesoral, cu acordul tuturor moștenitorilor;
 - p) întocmirea protestului de mare;
 - q) asigurarea probelor;
 - r) organizarea și petrecerea licitațiilor, certificarea etapelor procedurale ale licitațiilor sau ale rezultatelor acestora;
 - s) confirmarea autenticității informației extrase din registrele de stat, la care au acces notarii;
 - t) desfacerea căsătoriei prin acordul soților;
 - u) eliberarea de duplicate ale actelor notariale;
 - v) medierea în condițiile legii;
 - w) eliberarea de titluri executorii notariale;
 - x) orice alte acte și operațiuni prevăzute de actele normative.
- (2) Notarii publici pot da și alte consultații juridice în materie notarială decât cele privind conținutul actelor pe care le îndeplinesc și pot participa, în calitate de specialiști desemnați de părți, la pregătirea și întocmirea unor acte juridice care pot fi supuse autentificării notariale.
- (3) În îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, notarul are competență generală, cu următoarele excepții:
- a) procedura succesorală notarială este de competența notarului care își desfășoară activitatea pe teritoriul locului deschiderii succesiunii;
 - b) în cazul moștenirilor succesive, moștenitorii pot alege pe oricare din notarii care desfășoară activitate pe teritoriul locului deschiderii succesiunii, defunctului care a decedat din urmă;
 - c) actele de protest al cambiilor, al biletelor la ordin și a cecurilor se fac de notarul care desfășoară activitate pe teritoriul unde se află debitorul;
 - d) eliberarea duplicatului de pe actul notarial se face de notarul în a cărui arhivă se păstrează originalul acestuia;
 - e) desfacerea căsătoriei prin acordul soților este de competența notarului în a cărui rază teritorială își au domiciliul ambii sau unul dintre soți ori la locul înregistrării căsătoriei;
 - f) în alte cazuri prevăzute de lege.
- (4) Conflicttele de competență între notari se soluționează de către Consiliul Camerei Notariale, la sesizarea notarului public sau a părții interesate

Articolul 11. Stabilirea identității participanților actului notarial

- (1) Notarul stabilește identitatea solicitantului actului notarial sau acțiunii notariale, a altor participanți la procedura de îndeplinire a actului notarial. Identitatea se stabilește în baza actelor de identitate și prin verificarea datelor din Registrul de stat al populației, ținut în formă electronică. În lipsa actelor de identitate, identitatea persoanei se stabilește în baza informației din Registrul de stat al populației.
- (2) Identitatea cetățenilor străini se stabilește în baza actului de identitate pentru călătorii în străinătate eliberat de țara sa de origine sau în baza actelor de identitate eliberate în conformitate cu Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte.
- (3) Elementele obligatorii de identificare a persoanelor sunt:
- a) pentru cetățenii Republicii Moldova sau rezidenți în Republica Moldova: numele, prenumele, numărul de identificare, domiciliul sau reședința obișnuită;
 - b) pentru străini, persoane fizice nerezidente în Republica Moldova: numele, prenumele, cetățenia și reședința obișnuită declarată, dacă nu reiese din actul în baza căruia s-a stabilit identitatea;
 - c) pentru persoana juridică autohtonă: denumirea, sediul și IDNO sau numărul de înregistrare în registrele speciale, pentru asociații și fundații, după caz;

- d) pentru persoana juridică străină: denumirea, sediul, naționalitatea și numărul de înregistrare emis de autoritatea competentă din țara de origine;
- e) pentru persoana fizică autorizată: numele, prenumele, numărul de înregistrare fiscală, domiciliul sau reședința profesională cu specificarea activității desfășurate.

Articolul 12. Stabilirea capacității de exercițiu și a discernământului

(1) În vederea stabilirii capacității de exercițiu și a discernământului, suplimentar criteriului de vîrstă și cazurilor de emancipare, notarul este obligat să verifice în registrul de publicitate respectiv informația despre existența în privința părților actului notarial și a solicitantului adulți a măsurilor de ocrotire juridice și să verifice necesitatea autorizării cerute de lege pentru încheierea actelor juridice solicitate, iar în cazul în care constată lipsa unei astfel de autorizări sau condițiile de ocrotire nu permit îndeplinirea actului notarial solicitat, emite o încheiere de refuz de îndeplinire a actului notarial sau acțiunii notariale.

(2) Notarul verifică dacă solicitantul actului notarial poate să-și exprime în mod clar consimțământul, să conștientizeze acțiunile sale, să le dirijeze, fiind în stare să aprecieze efectele juridice ale actului notarial solicitat și ale acțiunilor sale la momentul întocmirii actului.

(3) Notarul nu va refuza întocmirea actului notarial la solicitarea persoanei fără discernământ în condițiile alin. (2) art. 224 al Codului civil.

Articolul 13. Verificarea capacității juridice a persoanei juridice

Pentru autentificarea actului juridic în numele unei persoane juridice, notarul va verifica registrul de publicitate respectiv pentru confirmarea înregistrării persoanei juridice, și, după caz, componenței organelor de conducere a acesteia, a actul de constituire și va verifica documentele care confirmă împuternicirile de reprezentare și limitele reprezentării reprezentantului, inclusiv prin verificarea registrului procurilor.

Articolul 14. Semnarea actelor notariale

(1) Actul notarial, inclusiv anexele care fac parte integrantă a actului, se semnează în fața notarului de către părți sau reprezentanții lor și, după caz, de cei chemați a încuviința actele pe care părțile le întocmesc, de martori, traducători, interpreți și alte persoane, dacă este cerută prezența lor. Dacă actele nu au fost semnate în fața notarului, aceștia pot confirma semnătura prin declarație autentificată.

(2) Încuviințarea reprezentantului legal pentru încheierea actului juridic se exprimă nemijlocit prin semnarea actului notarial de către reprezentant. În lipsa unuia dintre reprezentanți, încuviințarea celuilalt reprezentat, dacă este cerută de legislație, se exprimă printr-o declarație autentificată cu indicarea tuturor condițiilor esențiale ale actului juridic.

(3) În cazul în care solicitantul actului notarial este analfabet, nevăzător sau din pricina infirmității, a bolii sau din alte cauze întemeiate nu poate semna personal actul, după ce a fost citit actul notarial și a fost exprimat consimțământul la semnarea lui, solicitantul desemnează o altă persoană să semneze actul în numele său, consemnându-se acestea în girul notarial.

(4) În cazul în care surdul, mutul sau surdomutul este analfabet, la îndeplinirea actelor notariale este obligatorie prezența unui interpret autorizat al semnelor celor surzi, muți ori surdomuți, care va comunica solicitantului conținutul înscrisului notarial și îl va semna, consemnându-se acestea în girul notarial.

(5) În cazul în care surdul, mutul sau surdomutul este cărturar, el va depune o cerere scrisă prin care solicită îndeplinirea actului notarial. Solicitantul va semna personal înscrisul notarial după ce a citit conținutul acestuia.

(6) Se interzice semnarea actului pentru solicitantul mut, surd, surdomut, analfabet, sau participarea în calitate de interpret al solicitantului, sub sancțiunea nulității, a persoanei care:

- a) este minoră sau se află sub o formă de ocrotire judiciară ;
- b) nu are discernământ la momentul întocmirii actului;
- c) este mut, surd, surdomut, orb sau slab văzător;

- d) este analfabetă;
 - e) este parte a actului notarial, reprezentantul solicitantului sau persoana pe numele căreia se întocmește actul notarial;
 - f) obține un avantaj în rezultatul îndeplinirii actului;
 - g) este rudă sau afin în linie dreaptă sau în linie colaterală până la gradul doi inclusiv, cu solicitantul actului notarial sau soțul acestuia;
 - h) este rudă sau afin în linie dreaptă sau în linie colaterală până la gradul doi inclusiv, cu notarul sau soțul acestuia;
 - i) este angajat, notar-stagiar la biroul notarial în care se întocmește actul notarial;
- (7) Nu se admite trecerea semnăturilor părților actului notarial pe o foaie fără text.
- (8) Circumstanțele prevăzute la alin. (6) sunt verificate de către notar, informând persoanele respective despre consecințele nerespectării restricțiilor alin. (6), cu efectuarea mențiunilor respective de preîntâmpinare în girul notarial.

Articolul 15. Actele notariale întocmite prin reprezentant

- (1) La autentificarea actului notarial prin reprezentant, notarul verifică împuternicirile de reprezentare, păstrînd în arhivă originalul sau copia legalizată a acestuia .
- (2) Stabilirea identității și verificarea capacității de exercițiu a reprezentantului la întocmirea actului notarial se efectuează în aceleași condiții ca și pentru solicitantul care acționează în nume propriu, conform prezentei legi.
- (3) Se interzice semnarea actului în numele solicitantului reprezentat de către persoana care:
- a) este minoră, cu excepția celor emancipați, se află sub o formă de ocrotire juridică;
 - b) nu are discernămint la momentul întocmirii actului;
 - c) la momentul semnării întocmirii actului este mut, surd, surdomut, orb sau slab văzător;
 - d) este analfabetă;
 - e) este angajat, notar-stagiar la biroul notarial în care se întocmește actul notarial;
 - f) este rudă sau afin în linie dreaptă sau în linie colaterală până la gradul doi inclusiv, cu notarul sau soțul acestuia;

Articolul 16. Documentele necesare pentru întocmirea actelor notariale și cerințele față de acestea

- (1) Notarul va cere părților, ori de câte ori este cazul, documentele justificative și autorizațiile necesare pentru întocmirea actului sau îndeplinirea procedurii, cu excepția documentelor care confirmă datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică. La cererea acestora, notarul poate acorda servicii de colectare și obținere a documentației necesare. (2) În vederea îndeplinirii obligațiilor ce-i revin potrivit dispozițiilor alin. (1) notarul verifică și extrage datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică, la data întocmirii actelor notariale, cu respectarea prevederilor Legii nr. 133 din 08 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal. În același scop, notarul, după caz, va solicita deținătorilor registrelor publice accesul la actele în original și informațiile necesare îndeplinirii procedurilor notariale, va ridica duplicatele documentelor sau copiile acestora, va face cunoștință cu actele în original păstrate la autoritățile competente, inclusiv cu dosarul cadastral.
- (3) Notarul nu acceptă documentele prezentate care:
- a) nu corespund condițiilor de fond și de formă stabilite de lege;
 - b) nu pot fi în totalitate citite, din cauza deteriorării, sunt scrise în creion, întocmite incomplet sau cu sens ambiguu, conțin ștersături, adăugiri nejustificate, cuvinte suprimate sau corectări nespecificate.
- (4) Notarul poate solicita traducerea legalizată în limba română a documentelor prezentate întocmite într-o limbă străină
- (5) În cazul prezentării unor acte false, notarul este obligat să sesizeze imediat organele de urmărire penală.

(6) Originalele documentelor în temeiul cărora a fost îndeplinit actul sau procedura notarială, se anexează la dosar și se păstrează în arhiva notarului, cu excepția celor necesare realizării ulterioare a drepturilor sau executării obligațiilor, caz în care notarul face o copie legalizată și o anexează la dosar, spre păstrare în arhiva notarială iar pe originalul documentului restituit notarul face mențiunea despre actul notarial sau procedura notarială îndeplinită în baza documentului restituit.

Articolul 17. Acordarea asistenței și informației necesare

(1) Organele de ordine publică vor acorda sprijin notarilor, în cazul în care aceștia sunt împiedicați să-și exercite atribuțiile. De asemenea, autoritățile administrației publice au obligația ca în limita atribuțiilor lor să acorde notarilor sprijinul solicitat pentru îndeplinirea actelor notariale.

(2) La solicitarea notarului instituțiile publice și private au obligația să furnizeze în condițiile legii, informațiile pe care acesta este obligat să le verifice, potrivit legislației, la îndeplinirea procedurilor notariale.

(3) În toate celelalte cazuri, instituțiile prevăzute la alin. (2) vor furniza informații în baza Acordurilor încheiate cu Camera Notarială.

Articolul 18. Cerințe la redactarea actelor notariale

(1) Actul notarial poate fi redactat de către notar sau de către părți.

(2) Notarii redactează actul potrivit voinței părților în condițiile prevăzute de lege.

(3) Notarul acceptă actul redactat de părți sau, după caz, de reprezentanții lor numai dacă conținutul acestuia nu contravine legislației și îndeplinește condițiile de fond și formă prevăzute de lege. Notarul poate modifica sau completa textul actului prezentat numai cu acordul părților.

(4) Actul va fi redactat citeț, îngrijit și fără prescurtări. Mențiunile în cifre (date calendaristice, termene, sume bănești, etc.) se vor înscrie și cu litere luate între paranteze, iar locurile goale dintre rînduri și din rîndurile care nu sunt completate pînă la sfîrșit se vor completa prin trasare de linii.

(5) Bunurile care fac obiectul contractului se individualizează prin caracteristicile sale, numărul cadastral, suprafața, mărimea, adresa, cantitatea, destinația și, după caz, prin alte însușiri.

(6) Camera Notarială elaborează și aprobă cerințele tehnice de redactare și întocmire a actelor notariale.

Articolul 19. Citirea actului notarial și exprimarea consimțămîntului

(1) Actul notarial întocmit, înainte de a fi semnat se prezintă părților pentru a lua cunoștință cu conținutul acestuia. După aceasta notarul este obligat să dea citire în glas textului actului notarial.

(2) După citirea actului, notarul întreabă părțile dacă cele cuprinse în acesta exprimă voința lor.

(3) Consimțămîntul persoanei cu infirmitate, a surdului, mutului sau surdomutului, dacă sunt cărturari, se va da în scris în fața notarului, prin înscrierea de către parte, înainte de a semna, a exprimării consimțămîntului la semnarea actului.

(4) Dacă surdul, mutul sau surdomutul se găsesc din orice motiv în imposibilitate de a scrie, consimțămîntul se va da prin interpret, consemnînd acestea în girul notarial.

(5) Dacă persoana cu infirmitate se găsește din orice motiv în imposibilitate de a scrie, consimțămîntul la cererea sa se va confirma prin semnătura persoanei împuternicite să semneze în numele său.

(6) Pentru exprimarea consimțămîntului unui orb sau slab văzător, notarul îi citește acestuia actul și-l va întreba dacă cele auzite reprezintă voința sa, consemnînd acestea în girul notarial.

(7) În cazul în care actul notarial conține anexe care fac parte integrantă a actului notarial, acestea se citesc și se transmit participanților pentru a lua cunoștință. Dacă actul notarial face referință la hărți, desene, planuri, imagini, acestea se prezintă participanților pentru a lua cunoștință.

Articolul 20. Limba îndeplinirii actelor notariale și a lucrărilor de secretariat

(1) Actele notariale și lucrările de secretariat în biroul notarului se efectuează în limba română.

- (2) Persoanele care nu cunosc limba română sunt în drept de a lua cunoștință de cuprinsul actului printr-un interpret sau traducător autorizat.
- (3) La cererea părților, notarul poate îndeplini acte într-o altă limbă decât cea română, numai dacă notarul cunoaște limba în care sunt întocmite actele.

Articolul 21. Traducerea actului notarial

- (1) Dacă solicitantul actului notarial declară că nu cunoaște limba română sau notarul are îndoieli că persoana posedă limba română pentru a înțelege conținutul actului notarial redactat, notarul va solicita asigurarea participării interpretului sau traducătorului, după caz.
- (2) Traducerea se efectuează de către un interpret sau traducător autorizat sau de către notar, dacă acesta posedă limba străină. În toate situațiile în care actul se îndeplinește cu participarea interpretului sau traducătorului autorizat, acesta va semna inscripția de certificare a traducerii, care se aplică înainte de girul notarial.
- (3) Traducerea verbală a actului notarial substituie citirea acestuia dacă solicitantul declară că posedă limba în care se traduce și a înțeles sensul actului. Dacă la cererea solicitantului traducerea s-a efectuat în scris, textul tradus se transmite solicitantului pentru a fi citit sau se citește în glas de către persoana care a tradus.
- (4) Actele notariale traduse în scris într-o limbă străină se pot redacta pe doua coloane, cuprinzând în prima coloană textul în limba română, iar în cea de-a doua, textul în limba străină, fie în mod succesiv, mai întâi textul în limba română, continuându-se cu textul în limba străină.
- (5) În cazul în care actul notarial conține anexe care fac parte integrantă a actului supus traducerii, acestea se traduc și se semnează în aceleași condiții, prevăzute pentru traducerea actului, potrivit legii.
- (6) Despre circumstanțele în care se face traducerea actului notarial se face mențiunea respectivă în girul notarial.
- (7) Cheltuielile pentru traducere sunt suportate de către solicitantul actului notarial.

Articolul 22. Numărul de exemplare ale actelor notariale

- (1) Numărul de exemplare ale documentului în care se expune conținutul actului juridic autentificat notarial nu poate depăși numărul părților actului juridic plus notarul.
- (2) Toate exemplarele actelor juridice se semnează de părți și au aceeași putere juridică.
- (3) Un exemplar original al testamentelor, procurilor, certificatelor, contractelor sau altor acte, ce necesită a fi arhivate, se păstrează în arhiva notarului.

Articolul 23. Girul notarial și certificatul notarial

- (1) În dependență de actul notarial îndeplinit, girul actului notarial poate fi de autentificare sau de legalizare, cu excepția înscrisurilor, certificatelor și consultațiilor juridice notariale, ce se constată prin girul notarial. Girul notarial va conține, după caz:
 - a) sediul biroului notarial;
 - b) data îndeplinirii actului notarial;
 - c) numele și prenumele notarului;
 - d) locul unde s-a îndeplinit actul notarial, în cazul îndeplinirii în afara sediului biroului notarial, precizându-se împrejurarea, ce justifică întocmirea înscrisului în acel loc;
 - e) numele sau denumirea părților, domiciliul sau sediul acestora și mențiunea faptului prezentării lor în persoană, reprezentate ori asistate, precum și modul în care li s-a stabilit identitatea, cu excepția încheierilor, certificării faptelor prin care se dă dată certă înscrisurilor sau legalizării copiilor de pe document;
 - f) constatarea îndeplinirii condițiilor de fond și de formă ale actului notarial întocmit în raport cu natura aceluia act;
 - g) constatarea îndeplinirii actului notarial și a citirii acestuia de către părți;
 - h) constatarea că s-a luat consimțământul părților pentru îndeplinirea actului notarial;
 - i) constatarea că actul a fost semnat în fața notarului de toți cei obligați să-l semneze;

- j) mențiunea cuantumului și perceperii plății notariale;
 - k) semnătura notarului;
 - l) sigiliul notarului;
 - m) alte mențiuni sau constatări care rezultă din procedura notarială sau pe care notarul le consideră necesare.
- (2) Ministerul Justiției elaborează și aprobă conținutul girurilor notariale și a certificatelor notariale.
- (3) Actele de protest al cambiilor se întocmesc conform modelului prezentat în anexele nr.3 și nr.4 la Legea cambiei nr.1527-XII din 22 iunie 1993.

Articolul 24. Registrele notariale și evidența lucrărilor de secretariat

- (1) Toate actele notariale, acțiunile și procedurile notariale se înregistrează în registrele necesare pentru desfășurarea activității notariale.
- (2) Ținerea registrelor notariale, forma și conținutul acestora, se reglementează de Camera Notarială, dacă prin lege altceva nu este prevăzut.
- (3) Ministerul Justiției ține Registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor și Registrul procurilor. Conținutul, accesul și modul de gestionare al acestor registre se stabilește de Ministerul Justiției.

Articolul 25. Eliberarea duplicatului actului notarial

- (1) La cererea scrisă motivată a uneia din părți a actului notarial, a succesorilor sau reprezentanților de drept a uneia din părțile actului notarial, inclusiv pentru cazuri de pierdere sau deteriorare a originalului actului notarial, notarul eliberează duplicatul actului notarial, originalul căruia se păstrează în arhiva sa. În cazul exercitării dreptului de gaj, prezentînd actul ce confirmă transmiterea în posesie a bunului gajat, creditorul gajist este în drept să solicite duplicatul actului notarial, caz în care notarul eliberează duplicatul actului notarial, originalul căruia se păstrează în arhiva sa.
- (2) Anexele actului notarial, ce fac parte integrantă a acestuia, se anexează în copie legalizată la duplicatul actului notarial.
- (3) Duplicatul actului notarial reproduce întocmai cuprinsul, inclusiv și girul notarial cu toate mențiunile actului notarial original. În duplicat se indică data eliberării duplicatului, iar în locul semnăturilor originale ale părților, se menționează numele de familie și prenumele fiecărui semnatar și se aplică girul prevăzut pentru duplicate. Duplicatul astfel eliberat are aceeași forță juridică ca și originalul.
- (4) În cazul pierderii originalului actului, solicitantul va prezenta dovada privind publicarea avizului în Monitorul Oficial despre pierderea actului respectiv.
- (5) La eliberarea duplicatului din cauza deteriorării sau distrugerii parțiale a actului notarial, notarul reține în arhiva notarială actul notarial respectiv.
- (6) Duplicatul testamentului se eliberează la cererea scrisă a persoanei indicate în testament, numai după decesul testatorului, la prezentarea actului ce confirmă deschiderea succesiunii. Dacă moștenitorul indicat în testament a decedat, duplicatul testamentului se eliberează la cererea moștenitorului acestuia, la prezentarea certificatului de deces a testatorului și a moștenitorului testamentar.

Articolul 26. Eliberarea de extrase din registrele notariale

Notarul eliberează extrase din registrele notariale la solicitarea persoanelor, în al căror nume sau din ale căror împuterniciri au fost îndeplinite actele notariale, precum și la solicitarea autorităților publice abilitate (instanța de judecată, procuratura, organele de urmărire penală, organele securității naționale) în legătură cu cauzele penale, administrative sau civile aflate în curs de examinare.

Articolul 27. Corectarea greșelilor și rectificarea sau completarea omisiunilor în actul notarial

(1) Actele notariale ce prezintă erori materiale sau omisiuni vădite pot fi corectate, rectificate sau completate, prin încheiere sau prin rectificarea pe textul actului notarial, de către notarul care a întocmit actul sau în arhiva căruia se află originalul actului notarial respectiv, la cererea solicitantului actului notarial, care este parte a actului notarial sau din oficiu, cu acordul părților actului notarial. Cazurile când se emite încheiere de rectificare sunt stabilite de Camera Notarială.

(2) Acordul părților, prevăzut la alin. (1), se prezumă dacă acestea, fiind legal citate, nu-și manifestă opunerea.

(3) În cazul rectificării prin încheiere nu se efectuează rectificări în textul actului notarial. Pe actul notarial rectificat prin încheiere, notarul face mențiunea despre încheierea de rectificare, indicând data încheierii. Încheierea de rectificare se anexează la exemplarul actului notarial păstrat în arhiva notarului precum și la exemplarele actului prezentat de părți.

(4) Rectificările, corectările, completările, adăugirile pot fi efectuate de către notar, la cererea uneia din părți sau din oficiu, după îndeplinirea actului notarial, fără solicitarea suplimentară a prezenței și semnăturii părților, doar dacă acestea se referă la omisiunile sau erorile materiale, ce sunt confirmate prin actele prezentate pentru îndeplinirea actului notarial supus rectificării.

(5) Corectările făcute în textul actului notarial, documentului prevăzute la alin. (4), care nu se semnează de către părți, vor fi specificate la sfârșitul girului de autentificare actului notarial și stipulate numai de notar. În acest caz, notarul semnează după corectarea făcută și aplică sigiliul notarial.

(6) Nu sunt admise rectificări directe în cuprinsul actelor notariale, despre acestea facându-se trimitere în încheierea de rectificare, ce se anexează la toate exemplarele originale ale actului întocmit. Despre rectificarea sau completarea efectuată se face mențiune pe toate exemplarele actului notarial.

Articolul 28. Reconstituirea actului notarial

(1) Actul notarial distrus sau dispărut fără a mai fi rămas un exemplar original se reconstituie la cererea părților, prin încheiere, cu acordul părților sau, după caz, a succesorilor acestora, dacă există un duplicat, o copie legalizată a acestuia sau o copie de pe copia legalizată a actului notarial. Reconstituirea se efectuează de către notarul, care a întocmit actul notarial sau cel, în gestiunea căruia a fost transmisă arhiva.

(2) În lipsa acordului părților, reconstituirea actelor notariale distruse sau dispărute se face de judecătoria, în circumscripția căreia își are sediul notarul care a întocmit actul, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă.

(3) În cazul în care actul dispărut a fost întocmit de alte instituții sau persoane abilitate, reconstituirea se face de judecătoria, în circumscripția căreia își are sediul instituția sau persoana care a întocmit acel act sau unde se afla domiciliul ori sediul uneia dintre părți.

Capitolul III

AUTENTIFICAREA ACTELOR JURIDICE

Articolul 29. Actele juridice supuse autentificării

(1) Notarul autentifică actele juridice pentru care prezenta lege și alte acte legislative stabilesc forma autentică obligatorie. La solicitarea părților, pot fi autentificate alte acte juridice.

(2) Se supun autentificării notariale următoarele acte juridice:

a) declarația de acceptare sau de renunțare la succesiune;

b) actul prin care se constituie, transmite, modifică sau revocă drepturi reale imobiliare sau dezmembrăminte ale acestora (contracte, certificate, declarațiile, acorduri adiționale);

c) contractul de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile în proces de construcție;

d) procura eliberată în privința actelor juridice care necesită forma autentică și actul de revocare a acesteia;

- e) în cazurile prevăzute de lege, actul de constituire, reorganizarea societății comerciale, înstrăinarea părților sociale și acțiunilor, vânzarea întreprinderii în calitate de complex patrimonial unic, declarația de fiducie;
- f) testamentele autentice;
- g) alte acte pentru care legislația prevede forma autentică.

Articolul 30. Reguli generale de autentificare

(1) În procedura de autentificare a actului notarial, notarul va:

- a) stabili dacă înscrisul reprezintă un act juridic;
- b) stabili dacă voința părților este îndreptată spre întocmirea actului juridic;
- c) examina conținutul juridic al înscrisurilor prezentate pentru autentificare;
- d) explica părților sensul conținutului actului juridic și consecințele juridice.

Articolul 31. Reguli privind autentificarea contractelor

(1) La autentificarea contractului, notarul verifică:

- a) corespunderea documentelor prezentate pentru întocmirea contractului și a conținutului contractului cu prevederile legale;
- b) dacă contractul conține toate clauzele esențiale;
- c) dacă sunt prezente părțile, după caz, reprezentanții împuterniciți în modul stabilit și dacă voința părților este îndreptată spre întocmirea contractului;
- d) prezența sau lipsa sarcinilor, grevărilor, interdicțiilor, aplicate în modul stabilit.

(2) Prezentarea documentelor justificative și a altor acte necesare pentru autentificarea contractelor se pune în sarcina solicitantului actului notarial.

(3) Dacă proiectul contractului, prezentat de părți, nu corespunde cerințelor legale sau nu conține toate clauzele și informațiile necesare, notarul va propune părților să ajusteze textul contractului la cerințele legale, iar în caz că părțile refuză ajustarea textului contractului, notarul este în drept să refuze autentificarea contractului.

(4) Dacă se aplică dreptul străin sau există îndoieli în această privință, atunci notarul urmează să indice participanților asupra acestui fapt și să menționeze acest lucru în contract. Notarul nu este obligat să informeze și să explice despre conținutul legislației străine, însă este obligat să informeze despre eventuale efecte juridice ale actului juridic în străinătate. Notarului nu-i poate fi imputată necomunicarea tuturor efectelor juridice ale actului juridic în străinătate, cu excepția celor care afectează valabilitatea actului juridic în străinătate.

(5) Notarul va explica părților, în mod imparțial, consecințele și efectele juridice ale contractului, inclusiv obligația generală de achitare a impozitelor și taxelor, stabilite de legislație sau obligativitatea înregistrării drepturilor în Registrele publice corespunzătoare. Notarului nu-i poate fi imputată omisiunea de a comunica cu precizie toate obligațiile fiscale în legătură cu actul notarial îndeplinit.

(6) Dacă în procesul discuțiilor cu părțile, se constată că contractul, a cărui autentificare se solicită, nu corespunde intențiilor reale, notarul va consulta părțile asupra necesității autentificării contractului, ce ar corespunde intențiilor lor.

(7) Părțile contractante sînt obligate să comunice informația cu privire la existența sau lipsa viciilor de natură juridică și materială. Răspunderea pentru tănuirea viciilor existente la momentul autentificării o poartă partea vinovată.

(8) În cadrul procedurii de autentificare a actelor notariale, notarul prezintă părților pentru cunoștință toate înscrisurile aferente întocmirii actului notarial.

Articolul 32. Documentele justificative necesare autentificării contractului de înstrăinare și a contractului de ipotecă sau gaj

(1) La autentificarea contractului de înstrăinare și contractului de ipotecă/gaj, notarul verifică și extrage datele din Registrul de Stat al populației, Registrul de Stat al persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali, Registrul de Stat al organizațiilor necomerciale, Registrul de Stat al

bunurilor imobile, Registrul garanțiilor reale mobiliare, ținute în formă electronică și, la cererea părților, datele privind lipsa sau existența restanțelor față de bugetul de stat din sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat. Notarul certifică timpul extragerii datelor din registrele de stat, ținute în formă electronică, cu anexarea acestora la contractul autentificat.

(2) Contractul de ipotecă, instituit în legătură cu procurarea bunului, ce face obiectul contractului de vânzare-cumpărare, se autentifică în baza contractului de vânzare-cumpărare neînregistrat în Registrul bunurilor imobile.

(3) În cazul substituirii sau completării obiectului de ipotecă printr-un obiect care se individualizează printr-un număr cadastral separat, la autentificarea acordului de modificare a contractului de ipotecă se aplică aceleași condiții ale contractului de ipotecă supus modificării, dacă părțile nu au convenit altfel.

Articolul 33. Stabilirea regimului proprietății comune a soților

(1) Stabilirea regimului proprietății comune a soților se efectuează în baza actelor prezentate și a declarației pe proprie răspundere a titularului dreptului sau a reprezentantului său.

(2) În actul juridic, notarul face mențiunea despre regimul proprietății, modul în care a fost stabilit acest fapt.

Articolul 34. Particularitățile contractului de vânzare-cumpărare a unei cote-părți ideale din imobil

(1) La autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a unei cote-părți dintr-un imobil, notarul trebuie să se asigure că a fost respectată procedura de notificare a coproprietarului despre dreptul său de preemțiune, în modul prevăzut de lege.

(2) Dacă coproprietarul refuză să elibereze declarația de renunț la dreptul de preemțiune, informarea despre oferta de vânzare se va efectua prin intermediul notarului în procedura de expediere a înscrisului sau prin executorul judecătoresc.

Articolul 35. Autentificarea acordului rezultat din mediere

(1) La solicitarea părților și în baza procesului-verbal de mediere semnat de părți și mediator, notarul autentifică tranzacția. În condițiile prezentei legi, notarul care a efectuat medierea nu poate autentifica tranzacția.

(2) Tranzacția, inclusiv anexele acesteia, se semnează de către părți și mediator.

Articolul 36. Particularitățile autentificării contractului de vânzare-cumpărare a bunurilor aflate în proces de construcție

Pentru autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a imobilelor în proces de construire notarul verifică și extrage datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică, conform alin. (2) art. 16, privind bunul imobil în proces de construcție, terenul pe care-l grevează construcția, titularii drepturilor asupra acestora, iar părțile prezintă următoarele acte, în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele:

- a) autorizația pentru construcție;
- b) documentele care confirmă dreptul de proprietate sau suprafață asupra terenului;
- d) declarația în condominiu;

Articolul 37. Conținutul contractului de vânzare-cumpărare a bunului imobil în proces de construire

Contractul de vânzare-cumpărare a bunului imobil în proces de construire, în special, trebuie să prevadă:

- a) identitatea părților;
- b) caracteristicile bunului imobil viitor, numărul cadastral (numărul cadastral convențional) al bunului imobil în construire și mărimea cotei din dreptul asupra terenului pe care este amplasat bunul imobil în construire;

- c) numărul și data eliberării și expirării autorizației de construire în temeiul căreia vânzătorul construiește sau asigură construirea obiectului contractului;
- d) natura dreptului pe care vânzătorul îl deține asupra terenului pe care se construiește, precum și temeiul de dobândire a acestui drept;
- e) data dării în exploatare și data transmiterii obiectului către cumpărător prin actul de predare-primire, determinată prin indicarea unei date calendaristice concrete;
- f) prețul total și graficul de plată a ratelor;
- g) dacă s-a convenit, faptul că cumpărătorul dobândește dreptul de proprietate doar după achitarea prețului integral;
- h) dacă s-a convenit, factorii proporțional schimbării cărora se modifică prețul total;
- i) faptul că cumpărătorul este obligat să devină membru al asociației în condominiu;
- j) modul de transmitere în gestiunea asociației în condominiu a proprietății în condominiu asupra spațiilor comune din bloc și terenul pe care este amplasat bunul imobil în construire.

Articolul 38. Autentificarea procurii

- (1) Notarul autentifică procură în numele unei sau mai multor persoane, pe numele unei sau mai multor persoane.
- (2) Termenul de valabilitate a procurii nu poate depăși termenul stabilit de legislația civilă.
- (3) Procura de substituire se autentifică notarial la prezentarea procurii de bază autentificată notarial în care este menționat dreptul de substituire.
- (4) Procura de substituire nu poate conține mai multe împuterniciri decât procura de bază. Termenul de valabilitate al procurii de substituire nu poate depăși termenul de valabilitate al procurii de bază.
- (5) La autentificarea procurii mandantul nu este obligat să prezinte dovezi care să confirme dreptul lui asupra bunurilor.
- (6) Voința persoanei privind anularea procurii se autentifică conform prevederilor referitoare la autentificarea actului juridic.
- (7) Informația despre autentificarea și încetarea valabilității procurii se înscrie în Registrul electronic al procurilor.

Articolul 39. Declarația sub jurământ

- (1) În cazul autentificării unei declarații sub jurământ, notarul preîntâmpină declarantul despre răspunderea pe care o poartă pentru fals în declarații în conformitate cu prevederile Codului Penal.
- (2) Notarul nu verifică faptele indicate în declarație.

Articolul 40. Organizarea și petrecerea licitațiilor. Autentificarea contractului

- (1) Notarul organizează și petrece licitații de vânzare a bunurilor mobile sau imobile inițiate, la cererea tuturor proprietarilor, în conformitate cu Regulamentul aprobat de Camera notarială.
- (2) Bunurile grevate cu sarcini, înscrise în Registrul respectiv, pot fi scoase la licitație doar după obținerea acordului creditorilor.
- (3) Licitația se va petrece cu respectarea principiului publicității și transparenței. Procesul-verbal de petrecere a licitației se întocmește și se semnează de notarul, proprietarul sau reprezentantul acestuia și ofertantul care a câștigat. La cererea proprietarului, notarul poate elibera certificat privind constatarea etapei procedurale a licitației și a rezultatelor acesteia.
- (4) Contractul de vânzare-cumpărare se autentifică de notarul care a organizat licitația. Părți ale contractului de înstrăinare a bunului prin licitație sunt proprietarul și ofertantul care a câștigat licitația.

Articolul 41. Procedura de modificare, rezoluțiune, revocare a actelor autentificate

- (1) Pentru autentificarea modificării, rezoluțiunii sau revocării contractului se aplică regulile generale de autentificare.

(2) Pentru autentificarea acordului de modificare, rezoluțiune sau revocare a contractului, de comun acord a părților contractante, notarul verifică și extrage datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică, conform alin. (2) art. 16, inclusiv în privința drepturilor și obligațiilor care fac obiectului contractului, iar părțile prezintă următoarele acte, în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele:

a) contractul autentificat supus modificării, rezoluțiunii sau rezilierii;

b) în cazul necesității verificării altor fapte juridice, necesare pentru încheierea acordului, în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele, notarul va solicita prezentarea altor acte necesare, și, după caz, consimțământul autorităților sau persoanelor interesate.

(3) Pentru autentificarea acordului de modificare, rezoluțiune sau reziliere se vor prezenta părțile contractante și persoanele, care au dobândit drepturi în urma încheierii contractului.

(4) Pe actul supus rezoluțiunii sau rezilierii, notarul face mențiunea respectivă. Acordul de modificare se anexează la actul de bază și reprezintă parte integrantă a acestuia.

(5) Notarul, în arhiva căruia se păstrează originalele actelor de proprietate ce au servit la autentificarea actului notarial rezoluționat sau reziliat, le restituie la cerere titularului, păstrând copiile legalizate a acestora în arhiva notarului.

Articolul 42. Desfacerea căsătoriei prin acordul soților

(1) Cererea de desfacere a căsătoriei prin acordul soților poate fi depusă la orice notar public în prezența ambilor soți sau în prezența unuia dintre soți, dacă notarului anterior i-a fost comunicată cererea autentică de desfacere a căsătoriei a celuilalt soț.

(2) Notarul explică părților consecințele juridice ale desfacerii căsătoriei, drepturile și obligațiile părinților, regimul patrimonial al bunurilor comune.

(3) Cererea de desfacere a căsătoriei se întocmește în scris. Modelul cererii de divorț va fi aprobat de Ministerul Justiției. Adițional, în cerere, soții pot opta pentru soluționarea concomitentă pe cale amiabilă a cererilor de stabilire a modului de participare a părinților la educația copiilor, stabilirea locului de trai al acestora, plata pensiei de întreținere sau partajul averii comune dobândită în perioada căsătoriei.

(4) La cererea de desfacere a căsătoriei se anexează copiile legalizate a certificatelor de naștere ale soților și ale copiilor minori, copiile actelor de identitate ale soților. Odată cu depunerea cererii, soții vor prezenta notarului certificatul de căsătorie emis de autoritățile competente ale Republicii Moldova în original și copie legalizată. Originalul certificatului de căsătorie se reține de către notar.

(5) La momentul înregistrării cererii notarul acordă soților, potrivit prevederilor Codului familiei, un termen de 30 de zile pentru eventuala retragere a cererii de desfacere a căsătoriei. Termenul pentru retragerea cererii de desfacere a căsătoriei poate fi prelungit cu acordul soților cu maxim 30 de zile.

(6) La expirarea termenului prevăzut la alin. (6), dacă soții și-au exprimat consimțământul liber și nevicinat și sunt îndeplinite, cumulativ, și celelalte condiții legale prevăzute de Codul familiei pentru desfacerea căsătoriei prin acordul părților, notarul emite încheierea de admitere a cererii, în care consemnează desfacerea căsătoriei prin acordul soților, numele de familie pe care foștii soți le vor purta după divorț și mențiunile privind acordul parental referitor la plata pensiei de întreținere, stabilirea locului de trai al minorilor, referitor la partajul bunurilor comune. Încheierea de desfacere a căsătoriei se înregistrează în Registrului actelor notariale.

(7) În cazul în care nu există copii minori sau concepuți, la expirarea termenului la alin. (6), notarul emite încheierea de divorț în prezența ambilor sau a unuia dintre soți. În cazul în care există copii minori sau concepuți, notarul va solicita avizul direcției protecție a copilului de la locul de trai a acestuia referitor la soluția soților privind stabilirea locului de trai al copilului și plata pensiei alimentare, expusă în cererea de desfacere a căsătoriei. În acest din urmă caz, notarul emite Încheierea de divorț în prezența ambilor soți.

(8) În termen de 3 zile de la data emiterii încheierii de admitere a cererii de desfacere a căsătoriei, notarul transmite oficiului de stare civilă teritorial un original al încheierii și originalul certificatului de căsătorie și, după caz, direcției protecție a copilului de la locul de trai al acestuia – un original al încheierii.

Articolul 43. Respingerea cererii de desfacere a căsătoriei

(1) Notarul emite o încheiere de respingere a cererii de desfacere a căsătoriei în situațiile în care nu sunt îndeplinite, cumulativ, condițiile legale prevăzute de Codul familiei pentru desfacerea căsătoriei prin acordul părților, precum și în unul dintre următoarele cazuri:

- a) unul dintre soți nu își poate exprima consimțământul liber și nevițiat;
 - b) cererea nu este semnată de ambii soți în prezența notarului, dacă anterior notarului nu i-a fost comunicată cererea autentică a celuilalt soț de desfacere a căsătoriei, iar soțul prezent insistă să fie înregistrată cererea;
 - c) soții refuză să dea declarațiile prevăzute de lege;
 - d) soții nu prezintă, la depunerea cererii, actele necesare prevăzute la art. 42 alin. (5);
 - e) în cazul în care sunt copii minori sau concepuți, la expirarea termenului prevăzut la alin. (6) art. 42, unul dintre soți nu se prezintă în fața notarului sau nu consimte la desfacerea căsătoriei;
 - g) unul dintre soți nu s-a prezentat în fața notarului la expirarea termenului prevăzut la alin. (6) art. 42;
 - l) cererea a rămas fără obiect întrucât căsătoria dintre soți a fost fie desfăcută de către o altă autoritate competentă, fie încetată din cauza decesului unuia dintre soți;
 - m) dacă cel puțin unul dintre soți se împacă și își retrage cererea de desfacere a căsătoriei
- (2) În cazul respingerii cererii de desfacere a căsătoriei notarul emite o încheiere de respingere în 3 exemplare, dintre care unul se păstrează la notar iar celelalte se transmit fiecăruia dintre soți.

Articolul 44. Întreprinderea actului notarial cu formulă executorie

(1) La solicitarea părților, concomitent cu autentificarea sa, actul notarial, care constată o creanță certă și lichidă, poate fi întreprins cu formulă executorie. Mențiunea despre întreprindere se înscrie în girul de autentificare.

(2) Actul notarial întreprins cu formulă executorie are putere de titlu executoriu la data exigibilității creanței.

(3) În lipsa originalului actului notarial, titlul executoriu îl poate constitui duplicatul de pe exemplarul din arhiva notarului.

Articolul 45. Autentificarea și revocarea testamentului

(1) Autentificarea testamentului se face cu respectarea dispozițiilor privind autentificarea. La autentificarea testamentului nu se cere testatorului să prezinte dovezi pentru confirmarea dreptului de proprietate asupra patrimoniului testat.

(2) În cuprinsul testamentului se va face mențiune expresă că actul reprezintă ultima voință a testatorului.

(3) Testamentul redactat este citit cu voce testatorului și este transmis acestuia pentru a lua cunoștință. După îndeplinirea acestor proceduri, testatorul trebuie să declare că actul exprimă ultima sa voință, testamentul fiind apoi semnat de către testator. Despre îndeplinirea acestor formalități se face o mențiune expresă în girul de autentificare care se semnează de notar.

(4) Notarul va explica martorilor, precum și persoanei care va semna testamentul în locul testatorului, sau după caz interpretului, executorului testamentar, că nu au dreptul, pînă la deschiderea succesiunii, să comunice informația cu privire la testament.

(5) Declarația de revocare a testamentului se autentifică notarial în conformitate cu regulile generale pentru autentificarea testamentului. Printr-o declarație poate fi revocat un singur testament sau mai multe testamente. La declarație se anexează copia testamentului care este revocat. În cazul lipsei testamentului, informația despre testament, la cererea testatorului, se obține din registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor.

(6) Autentificarea și revocarea testamentului se înscrie, cel târziu în următoarea zi lucrătoare, dar nu mai târziu de 7 zile calendaristice, în Registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor.

Articolul 46. Confirmarea autenticității informației extrase din Registrele de publicitate

La cererea proprietarului, moștenitorului, asociatului, administratorului, notarul poate elibera informația din Registrul de publicitate, la care are acces notarul. Informația se va confirma printr-un certificat, care va include datele solicitantului, denumirea Registrului de publicitate, data și ora extragerii informației și alte date relevante, inclusiv numărul cadastral al bunului imobil, confirmate prin informația din registrul de publicitate respectiv.

Articolul 47. Înregistrarea de către notar a drepturilor în Registrul Bunurilor Imobile

(1) Imediat după autentificarea actului juridic, contractului sau eliberarea certificatului notarial la un drept susceptibil de înregistrare în Registrul bunurilor imobile, pînă la îndeplinirea altor proceduri notariale, dar nu mai târziu de sfîrșitul zilei sale de muncă, conform programului de lucru, notarul va efectua prin aplicarea semnăturii electronice, mențiunea provizorie privind autentificarea actului juridic. Mențiunea provizorie se va efectua doar dacă bunurile au fost supuse înregistrării primare.

(2) La cererea dobînditorului, notarul care a autentificat actul juridic sau a eliberat certificatul notarial referitor la un drept susceptibil de înregistrare, poate înregistra dreptul în Registrul bunurilor imobile.

Capitolul IV

ÎNDEPLINIREA ACȚIUNILOR NOTARIALE

Articolul 48. Legalizarea copiilor de pe documente și a extraselor din ele

(1) La legalizarea copiei de pe documentul original și a extrasului din el se aplică regulile generale pentru îndeplinirea actului notarial, după confruntarea copiei cu originalul.

(2) Pot fi legalizate copii atît de pe un document în întregime, cît și de pe părți determinate ale acestuia, cu condiția ca acestea să nu denatureze înțelesul integral al documentului și să cuprindă textul deplin ce se referă la o anumită problemă.

(3) În procedura de legalizare a copiilor de pe documente și a extraselor din ele notarul stabilește dacă documentul este original, copie originală sau copie legalizată și indică aceste constatări în girul notarial. (4) Dacă documentul conține spații goale, text tăiat, completări, modificări sau text indescifrabil sau documentul compus din mai multe foi este desigilat, descusut sau alte circumstanțe indică asupra intervenției la textul sau forma originală a acestuia, atunci notarul face o mențiune despre acest fapt în girul notarial, dacă aceasta nu rezultă însăși din copia legalizată.

(5) Copiile legalizate de pe actele din arhiva notarului se eliberează numai părților, succesorilor și reprezentanților acestora.

(6) Copia de pe copia documentului se legalizează cu condiția că, cea din urmă este legalizată notarial sau este eliberată de o autoritate competentă ce deține originalul documentului. În ultimul caz, pe copia documentului trebuie să fie aplicată ștampila autorității, semnătura persoanei competente, data eliberării copiei și mențiunea că copia corespunde originalului documentului care se păstrează la autoritatea respectivă.

Articolul 49. Legalizarea semnăturii de pe înscris

(1) Notarul legalizează semnătura de pe înscrisul, al cărui conținut nu contravine legii. Nu se legalizează semnătura pe înscrisul care este o expunere a unui act juridic.

(2) Dacă la întocmirea actului notarial participă, în condițiile legii, alte persoane (martori, interpreți, traducători, persoane desemnate de persoana care nu poate semna) notarul va legaliza semnătura acestora pe actul notarial.

(3) La legalizarea semnăturii notarul nu verifică faptele expuse în înscris și nu poartă răspundere pentru veridicitatea acestora, ci numai confirmă că semnătura aparține persoanei care a semnat, acest fapt fiind indicat în gir.

Articolul 50. Legalizarea semnăturii traducătorului

(1) Notarul legalizează semnătura traducătorului autorizat care a efectuat și certificat traducerea, cu excepțiile stabilite la alin. (3) art. 1 al Legii cu privire la statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției. Traducătorul poartă răspundere personală pentru corectitudinea traducerii actului.

(2) Copia înscrisului care se traduce se anexează traducerii, cu aplicarea ștampilei și a semnăturii interpretului și traducătorului autorizat pe marginile alăturate la îmbinarea a două file, astfel încât ștampila de legătură să fie aplicată pe toate filele înscrisului, care se numerotează, se capsează, se cos sau se broșează.

(3) Nu se poate legaliza semnătura interpretului și traducătorului autorizat dacă înscrisul prezentat spre traducere, înfățișat notarului public, este în copie simplă.

(4) Încheierea de legalizare a semnăturii interpretului și traducătorului autorizat se întocmește în urma prezentării la biroul notarului public a înscrisului care se traduce, precum și a traducerii acestuia, certificată de traducătorul autorizat.

(5) Modul de înregistrare, evidență și verificare a specimenelor de semnătură a traducătorilor și interpretilor se stabilește de Camera Notarială.

Articolul 51. Eliberarea certificatului de proprietate

(1) În baza cererii scrise a tuturor coproprietarilor devălmași notarul eliberează certificate cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie.

(2) În cazul decesului unuia sau mai multor coproprietari devălmași, certificatul de proprietate asupra cotelor-părți din proprietate comună în devălmășie se eliberează de notarul care instrumentează dosarul succesoral în baza cererii scrise a tuturor coproprietarilor devălmași și a moștenitorilor coproprietarului devălmaș decedat care au acceptat succesiunea. În cazul în care unul dintre coproprietarii devălmași nu depune cerere în termenul acordat de notar, notarul stabilește cotele-părți conform documentelor de proprietate asupra proprietății comune în devălmășie sub rezerva prezentării de către partea interesată a hotărârii definitive privind anularea sau modificarea drepturilor în privința proprietății comune în devălmășie sau prezentarea unei încheieri judecătorești de asigurare a acțiunii care suspendă procedura de eliberare a certificatului de proprietate.

(3) În cazul decesului câtorva coproprietari devălmași eliberarea certificatului de proprietate ține de competența notarului care primul a deschis procedura succesorală și care va solicita de la notarii care au deschis procedurile successorale după ceilalți coproprietari decedați informația cu privire la moștenitorii care au acceptat succesiunea.

(4) Pentru eliberarea certificatului de proprietate notarul verifică și extrage datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică, conform alin. (2) art. 16, inclusiv despre dreptul de proprietate comună în devălmășie a solicitanților, grevările existente asupra acestora, starea civilă a solicitanților, iar părțile prezintă următoarele acte, în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele:

a) actul justificativ al dreptului de proprietate asupra bunului proprietate comună în devălmășie, înregistrat conform legii, dacă dreptul asupra bunului este supus înregistrării, cu excepțiile prevăzute de lege;

c) în cazul necesității verificării altor fapte juridice necesare pentru eliberarea certificatului de proprietate, în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele, notarul va solicita prezentarea actelor respective.

(5) Certificatelor de proprietate li se atribuie numere diferite de înregistrare pentru fiecare coproprietar.

(6) Moștenitorilor coproprietarului devălmaș decedat care au acceptat succesiunea nu li se eliberează certificat de proprietate, dreptul asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie a celui care a lăsat moștenirea fiind înscrisă în modul respectiv în certificatul de moștenitor în urma derulării procedurii succesoriale.

Articolul 52. Certificarea unor fapte

(1) În vederea certificării faptelor prevăzute de lege, notarul public va întocmi încheierea corespunzătoare, în cuprinsul căreia va identifica persoana care solicită certificarea și va constata faptul certificat. Încheierea se întocmește în numărul de exemplare solicitat, plus unul pentru arhivă.

(2) Notarul certifică, în baza cererii scrise, următoarele fapte:

a) faptul aflării persoanei în viață;

b) faptul aflării unei persoane într-un anumit loc;

c) identitatea persoanei cu persoana înfățișată în fotografie;

d) timpul prezentării înscrisului;

e) faptul ca o persoana, ca urmare a unei somații sau notificări, s-a prezentat ori nu într-o anumita zi și la o anumită oră într-un anumit loc, precum și declarația acesteia;

f) rezultatele tombolelor, tragerilor la sorti, concursurilor, loteriilor publicitare, organizate de entități autorizate în conformitate cu legislația;

g) certificarea site-urilor, programelor informatice sau a altor produse;

h) certificarea timpului extragerii datelor din registrele de stat, ținute în formă electronică;

i) certificarea altor fapte care nu sunt date în competența exclusivă a altor organe.

(3) Stabilirea faptelor cu participarea minorului de pînă la 14 ani se efectuează în baza cererii reprezentantului legal, iar în cazul minorului de la 14 pînă la 18 ani la cererea acestuia, condiționat de consimțămîntul reprezentantului legal.

Articolul 53. Certificarea faptului aflării persoanei în viață

(1) Certificarea faptului că o persoană este în viață se constată de către notarul public prin percepția acestuia în baza simțurilor proprii, asupra persoanei prezente în fața sa.

(2) Încheierea de certificare a faptului că persoana se află în viață va cuprinde elementele de identificare ale persoanei și modul în care i s-a stabilit identitatea, data identificării în format an, lună, zi, ora constatării, precum și semnătura solicitantului.

Articolul 54. Certificarea faptului aflării unei persoane într-un anumit loc

Notarul public certifică, prin încheiere, faptul că o persoană s-a prezentat la sediul biroului notarial sau că aceasta s-a aflat într-un anumit loc. În acest din urmă caz, notarul public se deplasează în acel loc, dar numai în limita circumscripției sale teritoriale, pentru a constata cele solicitate.

Articolul 55. Certificarea identității persoanei cu persoana înfățișată în fotografie

(1) La certificarea identității persoanei cu persoana înfățișată în fotografie, identificată printr-un act de identitate valabil, persoana va prezenta o fotografie de dată recentă, în numărul de exemplare câte se solicită să fie certificate, plus unul pentru arhivă.

(2) Încheierea de certificare se întocmește într-un singur exemplar, care se păstrează în arhiva notarului, iar solicitantului i se eliberează certificatul în numărul de exemplare solicitat, plus unul pentru arhivă. Fotografia se aplică pe fiecare exemplar al certificatului, lipindu-se în colțul drept al acestuia, pînă la textul acestuia și pe colțul căreia se va aplica sigiliul notarului.

Articolul 56. Certificarea timpului prezentării înscrisului

Înscrisul depus de solicitant pentru certificarea timpului prezentării acestuia trebuie să corespundă cerințelor legale. Înscrisul se prezintă notarului în două exemplare, unul dintre care se păstrează în arhiva notarului. În cazul imposibilității prezentării înscrisului în două exemplare, se va prezenta

originalul și o copie a acestuia, care va fi confirmată de solicitant prin semnătură. Girul de certificare a acestui fapt se face pe înscris, indicându-se persoana care l-a prezentat.

Articolul 57. Certificarea faptului că o persoană, ca urmare a unei somații sau notificări, s-a prezentat ori nu într-o anumită zi și la o anumită oră într-un anumit loc, precum și declarația acesteia

(1) Pentru certificarea faptului că o persoană s-a prezentat în urma unei somații sau notificări la o anumită zi și oră la sediul biroului notarial sau într-un alt loc, partea interesată depune un exemplar al somației sau al notificării, împreună cu dovada comunicării acesteia către toate persoanele interesate.

(2) Notarul public verifică dacă înmânarea sau comunicarea somației ori notificării s-a făcut în condițiile legii, iar în caz contrar, va cere repetarea procedurii. Neregularitățile procedurii de citare se consideră acoperite în cazul în care persoana somată sau notificată se prezintă în fața notarului public.

(3) La data, ora și locul indicate în somație sau notificare, notarul public dispune să se strige de 3 ori la intervale de 5 minute numele și prenumele persoanei somate sau notificate.

(4) În cazul în care notarul public îndeplinește procedura de certificare prevăzută la alin. (1) în afara sediului biroului notarial, acesta se poate deplasa numai în limitele circumscripției teritoriale în care își desfășoară activitatea.

(5) Declarația persoanei somate sau notificate se consemnează în încheierea de certificare, semnată de notarul public și de părțile interesate. În cazul refuzului de a face declarația sau de a semna, precum și în caz de neprezentare a persoanei somate sau notificate, se va face mențiunea corespunzătoare în încheiere.

(6) Somația sau notificarea nu este necesară la îndeplinirea certificării de fapte, dacă printr-un act autentic părțile au convenit anterior asupra tuturor elementelor care le-ar fi fost comunicate prin somație sau notificare.

(7) Încheierea se va întocmi în numărul de exemplare solicitat de parte, plus unul pentru arhivă.

Articolul 58. Certificarea rezultatelor tombolelor, tragerilor la sorti, concursurilor, loteriilor publicitare, organizate de entități autorizate în conformitate cu legislația

Certificarea rezultatelor tombolelor, tragerilor la sorti, concursurilor, loteriilor publicitare, licitațiilor și/sau etapelor procedurale ale licitațiilor, solicitată notarului public, se face de către acesta prin încheiere, dacă nu sunt date, prin lege, în competența exclusivă a altor organe. Notarul public va întocmi încheieri separate pe care le va înregistra distinct în registrul actelor notariale, în fiecare zi, în cazul în care evenimentele certificate se desfășoară pe parcursul mai multor zile.

Articolul 59. Certificarea site-urilor, programelor informatice sau a altor produse

(1) Certificarea site-urilor se face de notarul public, prin încheiere, la cererea celui interesat. Încheierea cuprinde identificarea solicitantului, adresa paginii de internet, numărul de pagini tipărite și data, respectiv anul, luna, ziua, ora și minutul publicării. La încheiere se atașează captura de ecran tipărită pe suport hârtie.

(2) În îndeplinirea procedurii notarul public poate solicita prezența unui expert în domeniu.

(1) La încheierea de certificare a programelor informatice solicitată notarului public, indiferent de forma în care programul este prezentat de către parte, se anexează varianta tipărită, integrală sau parțială a programului, după caz.

(2) Încheierea cuprinde identificarea solicitantului, numărul de pagini tipărite cu semnătura solicitantului la sfârșitul documentului, data, respectiv anul, luna, ziua, ora și minutul, indicarea suportului electronic pe care a fost prezentat, spre tipărire, programul aflat pe CD, DVD, dispozitiv de memorie sau pe orice alt dispozitiv de stocare, precum și denumirea programului prezentat. Încheierea și documentul anexat se eliberează părții în numărul de exemplare solicitat.

(3) În îndeplinirea procedurii notarul public poate solicita ca programul să fie atestat de un expert în domeniu.

Articolul 61. Transmiterea înscrisurilor

- (1) La solicitare, printr-o cerere în scris, notarul transmite către destinatar prin poștă cu aviz poștal, înscrisul solicitantului al cărui conținut nu contravine legii. Semnătura pe cerere se legalizează notarial conform regulilor generale pentru legalizarea semnăturii.
- (2) Cheltuielile legate de transmiterea înscrisului le suportă solicitantul.
- (3) Notarul trimite prin poștă destinatarului, pe adresa comunicată de către solicitant, înscrisul cu o scrisoare de însoțire.
- (4) La solicitarea persoanei care a cerut transmiterea înscrisului, se eliberează un certificat de transmitere a înscrisului. La certificatul de transmitere a înscrisului se anexează o copie legalizată a avizului poștal.

Articolul 62. Înregistrarea în Registrul garanțiilor reale mobile

- (1) La cerere, notarul înregistrează în Registrul garanțiilor reale mobile: gajul bunurilor mobile, radierea gajului bunurilor mobile, preavizul de exercitare a dreptului de gaj, leasingul financiar și alte drepturi de garanție asupra bunurilor mobile, în conformitate cu actele normative în vigoare. La efectuarea înregistrării notarul stabilește identitatea solicitantului și împuternicirile reprezentantului.
- (2) La înregistrarea garanției notarul nu verifică drepturile asupra bunurilor mobile grevate, valabilitatea temeiului garanției, acordul coproprietarilor, cuprinderea tuturor clauzelor esențiale ale contractului și nu este obligat să asigure aplicarea garanției asupra bunurilor în alte registre publice.
- (3) Înregistrarea preavizului de exercitare a dreptului de gaj se efectuează la cererea creditorului gajist la prezentarea preavizului, a confirmării notificării debitorului gajist despre exercitarea dreptului de gaj.
- (4) În baza cererii de înregistrare notarul verifică completarea completă a tuturor rubricilor avizului de înregistrare, care se verifică și se semnează de solicitant. La efectuarea înregistrării notarul eliberează o confirmare de înregistrare din Registrul garanțiilor reale mobile. Confirmarea se înregistrează în Registrul actelor notariale.

Articolul 63. Primirea în depozit a sumelor de bani și/sau a titlurilor de valoare pentru a fi transmise destinatarului

- (1) Notarul poate primi în depozit sume de bani și/sau titluri de valoare pentru a le transmite creditorului în baza unei cereri a debitorului, legalizată notarial, în care se va indica suma bănească și/sau descrierea titlurilor de valoare, destinatarul, temeiul nașterii obligației, data scadenței, domiciliul creditorului sau locul de citare a acestuia, cu eliberarea unui certificat notarial.
- (2) Notarul care a primit la păstrare bani sau titluri de valoare va expedia de îndată, la domiciliul creditorului înștiințare, cu aviz poștal de recepție în vederea informării creditorului. Dacă se constată că creditorul nu domiciliază la adresa indicată în cererea de primire în depozit, informarea se va efectua prin publicarea unui aviz în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau într-un ziar de nivel național.
- (3) Notarul trece neîntârziat banii primiți în depozit pe un cont de depozit special predestinat unor astfel de operațiuni. Pentru fiecare cerere a debitorului se va constitui un cont bancar separat.
- (4) Numai notarul personal este în drept să dispună de conturile de depozit special și numai în folosul creditorului, la cererea scrisă a acestuia, prin virament sau în numerar, prin cec. Dobânzile și alte beneficii ale banilor păstrați la contul de depozit aparțin creditorului, iar în cazul restituirii acestora către debitor, trec în proprietatea lui.
- (5) În cazul încetării sau suspendării activității notarului, dispunerea de conturile de depozit special trece în competența notarului căruia i-a fost transmisă arhiva notarului a cărei activitate a fost încetată sau suspendată.
- (6) Mijloacele bănești păstrate la contul de depozit special nu constituie venitul notarului și nu pot fi urmărite în baza pretențiilor creditorilor acestuia.

(7) Cheltuielile, ce țin de depozitarea, transmiterea sumelor de bani și titlurilor de valoare și înștiințarea creditorului, le suportă debitorul, după caz, creditorul.

Articolul 64. Restituirea banilor și titlurilor de valoare transmise la păstrare în depozit

(1) Restituirea banilor și titlurilor de valoare transmise la păstrare în depozit se admite doar cu acordul scris al persoanei în folosul căreia s-a făcut depunerea sau în temeiul hotărârii judecătorești.

(2) Dacă pe parcursul a 10 ani de la depunerea banilor sau titlurilor de valoare în depozit, nici creditorul și nici debitorul nu au solicitat eliberarea sau restituirea, în temeiul hotărârii judecătorești acestea se transmit statului, după deducerea cheltuielilor, care nu au fost achitate în avans, prevăzute în art. 63 alin. (7).

Articolul 65. Acte de protest al cambiilor

(1) Notarul întocmește acte despre protestul de neacceptare, nedatare a acceptului și neplată a cambiei în conformitate cu prevederile Legii cambiei. Actele de protest a cambiilor se întocmesc de notarul de la locul aflării debitorului. Locul unde urmează a fi efectuată plata se indică în cambie.

(2) Pentru întocmirea protestului de neplată a cambiei notarului i se prezintă: cambia, cererea posesorului, în care se indică: denumirea completă și sediul trasului, data scadenței cambiei, suma cambiei, motivul protestării, locul de efectuare a cambiei. Posesorul cambiei are dreptul să solicite notarului eliberarea confirmării de primire a cambiei pentru protest.

(3) Primind cambia pentru protest, notarul verifică dacă aceasta corespunde legislației, sub aspectul conținutului și a formei. Dacă cambia corespunde prevederilor legislației, notarul solicită trasului plata, acceptarea sau datarea cambiei. Dacă trasul plătește, acceptă sau datează cambia, notarul nu întocmește protestul cambiei, restituind-o posesorului.

(4) Dacă trasul refuză plata, acceptarea sau datarea cambiei, notarul întocmește protestul cambiei, care se înregistrează în Registrul actelor notariale. Actul de protest se înscrie pe versoul cambiei sau pe o alonjă, care reprezintă un text ce completează conținutul cambiei, anexându-se la aceasta prin coasere. Actul de protest se întocmește în 2 exemplare, dintre care un exemplar se păstrează în arhiva notarului cu copia cambiei protestate, iar al doilea exemplar se restituie posesorului cambiei.

Articolul 66. Acte de protest a cecurilor în caz de neplată

(1) Notarul care desfășoară activitatea de la locul aflării debitorului primește cecuri pentru a le verifica spre plată în conformitate cu legislația.

(2) Notarul primește cecuri pentru a le prezenta spre plată, verificând dacă acestea cuprind mențiunile prevăzute de Codul civil.

(3) Pentru întocmirea protestului de neplată a cecului, notarului i se prezintă: cecul, cererea posesorului, în care se indică: denumirea completă și sediul trasului, data scadenței și suma cecului. Posesorul cecului are dreptul să solicite notarului eliberarea confirmării de primire a cecului pentru protest de neplată.

(4) Notarul prezintă trasului cecul spre plată. În cazul în care trasul plătește cecul, suma obținută se transmite titularului cecului. Dacă cecul nu este plătit, notarul întocmește un protest de neplată. Protestul trebuie să fie întocmit înainte de expirarea termenului de prezentare a cecului pentru plată. Dacă cecul este prezentat în ultima zi a termenului, protestul poate fi întocmit în a doua zi lucrătoare.

(5) Actul de protest se întocmește în 2 exemplare, dintre care un exemplar se păstrează în arhiva notarului cu copia cecului protestat, iar al doilea exemplar se restituie posesorului cecului. Actul de protest se înscrie pe versoul cecului sau pe o alonjă care se coase la cec și se înregistrează în Registrul actelor notariale.

Articolul 67. Primirea documentelor la păstrare

- (1) Primirea de către notar a documentelor la păstrare se efectuează la cerere, în baza unui inventar, întocmit în două exemplare, semnat de persoana care a depus documentele și notar. Un exemplar al inventarului se transmite persoanei care a depus documentele la păstrare, iar celălalt se păstrează în arhiva notarială.
- (2) Notarul verifică documentele sau înscrisurile primite la păstrare să nu contravină legii sau bunelor moravuri.
- (3) Persoanei care a depus documentele la păstrare i se eliberează un certificat cu privire la primirea documentelor la păstrare.
- (4) Documentele primite la păstrare se restituie la prezentarea certificatului și a inventarului de către deponent sau terțul indicat în acest scop sau în baza unei hotărâri a instanței de judecată.

Articolul 68. Asigurarea probelor

- (1) În scopul prevenirii dispariției ori imposibilității administrării în viitor a unei probe utile pentru dovedirea pretențiilor și justificarea obiecțiilor, precum și a altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii într-un viitor proces civil, pentru procedura specială, sau arbitraj, la cererea persoanelor interesate, notarul efectuează asigurarea probelor, înainte de intentarea procesului în instanța judecătorească sau arbitraj.
- (2) Asigurarea probelor se efectuează de către notar conform prevederilor Codului de procedură civilă al Republicii Moldova privind cercetarea probei.
- (3) Dacă probele necesare trebuie să fie prezentate autorităților unui stat străin, asigurarea probelor se efectuează indiferent de faptul dacă cauza, la momentul adresării persoanelor interesate către notar, se află în curs de examinare în instanța de judecată sau alte autorități ale statului străin.
- (4) Persoana interesată, în asigurarea probelor, depune notarului o cerere care conține numele, codul numeric personal și domiciliul solicitantului, esența pricinii, datele persoanelor care vor participa în proces, domiciliul sau sediul acestora, probele a căror asigurare se cere.
- (5) În cazul asigurării probei cu martorii, cerere depusă la notar, suplimentar, va cuprinde numele și domiciliul persoanelor care urmează să depună depoziții în calitate de martori, motivul solicitării asigurării probelor, faptele ce urmează a fi confirmate sau infirmate prin aceste probe.
- (6) Depozițiile persoanei audiate în calitate de martor se consemnează într-un proces-verbal. Fiecare filă a procesului-verbal se întocmește în 2 exemplare, se semnează de martor iar ultima filă se semnează de martor și persoanele participante la audiere, semnătura cărora se legalizează de notar. Un exemplar al procesului-verbal se eliberează solicitantului asigurării probei cu martori, iar al doilea exemplar se păstrează în arhiva notarului.
- (7) Cererile și declarațiile de asigurare a probelor se depun la notar sub răspundere proprie a persoanei interesate și se autentifică notarial. Semnătura solicitantului se legalizează notarial.
- (8) Dacă cererea a fost admisă de către notar, solicitantul asigurării probelor, după ce va conveni cu notarul locul, data și ora asigurării probelor, va înștiința celelalte persoane interesate despre aceasta. Neprezentarea persoanelor interesate nu va constitui un obstacol la asigurarea probelor. Faptul înștiințării se confirmă de către solicitant printr-o declarație sub răspundere proprie.
- (9) În cazul pericolului de întârziere sau în cazul imposibilității de a determina cine va participa ulterior în proces, notarul este în drept să asigure probele fără înștiințarea persoanelor interesate. În acest caz, motivul neinformării persoanelor interesate va fi indicat în procesul-verbal de audiere a martorului sau de cercetare a probelor.
- (10) Notarul nu asigură proba în cazul în care:
 - a) cererea solicitantului nu întrunește condițiile legii;
 - b) la momentul adresării către notar a persoanei interesate, cauza deja se află în curs de examinare în instanța de judecată;
 - c) martorul refuză să depună mărturie în fața notarului;
 - d) martorul refuză să se prezinte la biroul notarial pentru a depune mărturie;
 - e) faptele, ce îi sunt cunoscute persoanei audiate în calitate de martor, direct sau indirect, nu sunt cunoscute de el personal;
 - f) persoana audiată în calitate de martor nu cunoaște sau nu dorește să indice sursa informației sale.

Articolul 69. Dispunerea expertizei

(1) Pentru efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice, pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman. notarul, din oficiu sau la cererea viitoarelor părți și alți participanți la procesul de judecată sau arbitral, poate dispune efectuarea unei expertize extrajudiciare.

(2) Viitoarele părți și alți participanți la proces sunt în drept să depună notarului o cerere de recuzare a expertului, dar nu mai târziu de 3 zile calendaristice din data înștiințării despre desemnarea expertului cu indicarea motivului recuzării.

(3) Asupra dispunerii expertizei notarul emite o încheiere, care va conține:

a) data emiterii încheierii;

b) numele notarului care emite încheierea;

c) dacă se dispune la cererea viitoarelor părți și alți participanți la procesul de judecată sau arbitral – numele, anul nașterii, numărul de identificare, domiciliul solicitantului dispunerii expertizei, în cazul persoanei juridice – denumirea, sediul, numărul înregistrării de stat, datele reprezentantului acestuia;

d) denumirea instituției care va efectua expertiza sau numele, sediul profesional al expertului, funcția acestuia și denumirea instituției în care activează;

e) întrebările asupra cărora urmează să se pronunțe expertul;

f) informațiile și anexele necesare și suficiente care să permită efectuarea completă a cercetării potrivit actului de dispunere a expertizei .

(4) Încheierea referitor la dispunerea expertizei se întocmește într-un număr de exemplare egal cu cel a solicitanților plus un exemplar pentru arhiva notarului.

(5) Notarul păstrează în arhiva sa un exemplar al raportului de expertiză extrajudiciară întocmit.

Capitolul V

PROCEDURA SUCCESORALĂ

Articolul 70. Etapele procedurii succesoriale

(1) Procedura succesorală este procedura specială notarială necontencioasă, care are ca scop rezolvarea cauzelor succesoriale.

(2) Îndeplinirea procedurii succesoriale constă din următoarele etape: deschiderea procedurii succesoriale, instrumentarea dosarului succesoral și închiderea procedurii succesoriale.

(3) În vederea îndeplinirii procedurii succesoriale pentru cazul succesiunii vacante, depunerii cererii de deschidere de către creditorii defunctului, deschiderii procedurii succesoriale din oficiu sau în cazul moștenirii testamentare, dacă solicitantul este în imposibilitate de a prezenta actul care confirmă decesul defunctului, notarul este în drept să solicite și să primească de la organul de stare civilă informația despre decesul persoanei și despre rudele acestuia.

Articolul 71. Competența succesorală

(1) Îndeplinirea procedurii succesoriale este de competența primului notar sesizat, care a înregistrat dosarul succesoral în Registrul electronic al dosarelor succesoriale și a testamentelor.

(2) Evidența unică a dosarelor succesoriale se ține în Registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor.

Articolul 72. Deschiderea procedurii succesoriale

(1) Pentru deschiderea procedurii succesoriale, în prealabil notarul verifică dacă procedura succesorală nu a fost deschisă anterior. Notarul, primind informația despre deschiderea procedurii succesoriale de alt notar, informează despre aceasta solicitantul.

(2) Procedura succesorală notarială se deschide în baza declarației autentificate a oricărui dintre succesibili, creditorii succesiunii sau ai succesibililor, a organelor tutelare, a inspectoratului fiscal teritorial, precum și de orice altă persoană care justifică un interes legitim.

(3) În declarația de deschidere a procedurii succesorale solicitantul va comunica sub propria răspundere numele, prenumele, ultimul domiciliu al defunctului, data aflării despre deschiderea succesiunii, datele de stare civilă ale defunctului, cercul de moștenitori din clasa chemată la succesiune, după caz, domiciliul acestora, solicitarea inventarierii, alte date pertinente.

(4) În vederea deschiderii și rezolvării procedurii succesorale statul asigură accesul notarului la Registrul de stat al populației și Registrul actelor de stare civilă. În cazul în care informația din aceste registre nu este disponibilă, actualizată sau suficientă pentru deschiderea succesiunii și stabilirea cercului de moștenitori, solicitantul va anexa la cererea de deschidere actul ce confirmă deschiderea succesiunii și actele ce confirmă temeiul chemării la succesiune.

(5) Procedura succesorală se consideră deschisă din momentul obținerii de către notar a confirmării de înregistrare a dosarului succesoral din Registrul electronic al dosarelor succesorale și a testamentelor.

(6) Procedura succesorală se deschide după fiecare persoană care a lăsat moștenirea.

(7) În cazul decesului unei persoane care a avut ultimul domiciliu peste hotarele Republicii Moldova, notarul prin intermediul Ministerului Justiției va obține din țara ultimului domiciliu al defunctului, informația privind existența dosarului succesoral, după caz, a testamentului, cercul de moștenitori.

(8) După deschiderea procedurii succesorale notarul va:

a) interpela Registrul de stat al populației și Registrul actelor de stare civilă, în vederea stabilirii cercului de moștenitori din clasa chemată la succesiune,

b) interpela Registrul electronic al dosarelor succesorale și a testamentelor pentru verificarea existenței testamentelor,

c) va expedia informația către Camera notarială în vederea publicării informației despre deschiderea procedurii succesorale,

d) va dispune efectuarea de către executorul judecătoresc a inventarierii patrimoniului succesoral, dacă a fost solicitată,

e) va întreprinde alte acțiuni în condițiile legii.

(9) Întru aplicarea prevederilor alin. (3) și (7), dacă ultimul domiciliu al defunctului nu poate fi stabilit cu certitudine, ultimul domiciliu al defunctului se consideră locul ultimei sale reședințe temporare. În lipsă de reședință temporară sau dacă acesta nu se cunoaște, ultimul domiciliu al defunctului se indică drept „necunoscut”.

Articolul 73. Declarațiile și cererile în cadrul procedurii succesorale

(1) Declarația autentică de acceptare sau de renunțare la succesiune se depune la notarul care instrumentează procedura succesorală. Declarația de acceptare sau renunțare la succesiune poate fi întocmită prin reprezentant cu condiția specificării acestui drept în împuternicirile acordate.

(2) Declarația de acceptare sau de renunțare la succesiune se autentifică după deschiderea procedurii succesorale și se înregistrează, de notarul care a autentificat declarația, în Registrul electronic al dosarelor succesorale și a testamentelor.

(3) În declarația de renunțare la succesiune, solicitantul va comunica sub propria răspundere numele, prenumele, ultimul domiciliu al defunctului, data aflării despre deschiderea succesiunii, datele de stare civilă ale defunctului, cercul de moștenitori din clasa chemată la succesiune, după caz, domiciliul acestora, alte date pertinente.

Articolul 74. Suspendarea procedurii succesorale

(1) Procedura succesorală se poate suspenda în următoarele cazuri:

a) succesibili își contestă unii altora calitatea;

b) moștenitorii sau alte persoane interesate prezintă dovada ca s-au adresat instanței de judecată pentru stabilirea drepturilor lor;

c) dacă există dubii rezonabile privind cercul de moștenitori.

(2) La cererea părților, notarul public va putea repune pe rol procedura succesorală oricând, dacă se constată încetarea cauzelor care au determinat suspendarea.

Articolul 75. Notificarea despre deschiderea procedurii succesoriale

(1) Notarul în termen de 5 zile de la deschiderea procedurii succesoriale notifică toți moștenitorii, creditorii, alte persoane care au drepturi și obligații în legătură cu patrimoniul succesoral, cunoscute lui, conform prevederilor cu privire la notificare din prezenta lege.

(2) Informația despre procedurile succesoriale deschise se publică pe pagina web a Camerei Notariale.

(3) Persoanele interesate a căror domiciliu este cunoscut de notar, din declarațiile depuse în cadrul procedurii succesoriale, vor fi notificate despre deschiderea procedurii, conform regulilor de notificare prevăzute în prezenta lege.

(4) Dacă notarului nu îi este cunoscut domiciliul persoanelor interesate, informația despre deschiderea procedurii succesoriale se publică și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau într-un ziar național.

(5) În cazul succesiunii testamentare, notarul suplimentar informează despre deschiderea succesiunii atât moștenitorii testamentari, cât și toate celelalte persoane în conformitate cu prevederile alin. (1) și (2). Acestea din urmă au dreptul să facă cunoștință cu conținutul testamentului inclusiv după eliberarea de către notar a certificatului de moștenitor.

(6) Persoanele menționate la alin. (1) au dreptul să primească de la notarul care instrumentează procedura succesorală informația despre persoanele care au acceptat sau a renunțat la succesiune, inclusiv informația despre acțiunile prevăzute la alineatele (1) – (5) și rezultatul acestora.

(7) Cheltuielile pentru notificare și publicare le suportă solicitantul procedurii succesoriale.

Articolul 76. Informația despre moștenire

Moștenitorul, creditorul masei succesoriale, legatarul, executorul testamentar sau alte persoane care obțin drepturi din moștenire au dreptul de a face cunoștință cu actele și probele administrate în cadrul procedurii succesoriale, inclusiv despre conținutul masei succesoriale și a testamentului, dacă există.

Articolul 77. Certificatul de executor testamentar

(1) În cazul desemnării executorului testamentar, la cererea executorului testamentar, notarul eliberează certificat de executor testamentar care, pe lângă alte elemente obligatorii va conține calitatea executorului testamentar și întinderea drepturilor și obligațiilor cu care acesta a fost investit.

(2) La încetarea atribuțiilor executorului testamentar certificatul își pierde valabilitatea și se restituie.

Articolul 78. Condițiile pentru executarea testamentului olograf

Înainte de a fi executat, testamentul olograf urmează a fi vizat spre neschimbare și validat.

Articolul 79. Deschiderea testamentului olograf

(1) Notarul deschide plicul ce conține testamentul olograf în baza cererii scrise a solicitantului în termen de 30 zile lucrătoare din data solicitării. Deschiderea plicului se efectuează numai după decesul testatorului, cu efectuarea mențiunilor în Registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor, în baza informațiilor eliberate de organele competente privind decesul testatorului.

(2) Deschiderea plicului ce conține testamentul olograf ține de competența notarului care a deschis procedura succesorală. Dacă plicul ce conține testamentul olograf se află la păstrarea notarului, deschiderea plicului ce conține testamentul olograf este de competența acestuia. Dacă procedura succesorală nu a fost deschisă, deschiderea plicului ce conține testamentul olograf este de competența notarului sesizat.

- (3) Notarul va purcede la deschiderea plicului ce conține testamentul olograf numai dacă acesta nu este deteriorat și după informarea despre deschiderea plicului a moștenitorilor de clasa chemată la succesiune. Deschiderea plicului ce conține testamentul olograf se face în prezența a doi martori, a moștenitorului, după caz, a persoanelor care justifică un interes legitim. Lipsa moștenitorului sau neprezentarea acestuia nu împiedică procedura deschiderii plicului ce conține testamentul olograf.
- (4) Notarul va deschide consecutiv plicurile prin tăierea marginilor acestora, astfel încât să nu fie deteriorat conținutul plicurilor. După deschiderea plicului notarul va da citire textului testamentului și va întocmi procesul-verbal. În procesul-verbal se indică circumstanțele și particularitățile legate de deschiderea plicului ce conține testamentul olograf.
- (5) Procesul-verbal se întocmește în două exemplare, dintre care unul se păstrează cu testamentul olograf și plicurile deschise în arhiva notarului. Un exemplar al procesului-verbal, o copie legalizată a testamentului olograf și a girului de autentificare aplicată pe plic, după vizarea spre neschimbare, se eliberează pe cont propriu celor interesați.

Articolul 80. Vizarea testamentului olograf spre neschimbare

- (1) Testamentul olograf va fi vizat spre neschimbare de primul notar public căruia i s-a prezentat, indiferent dacă acesta va fi investit sau nu cu îndeplinirea procedurii succesoriale.
- (2) Procedura de vizare spre neschimbare se îndeplinește la solicitarea persoanei care a prezentat testamentul, în prezența a doi martori, a moștenitorilor, după caz, a persoanelor care justifică un interes legitim. Lipsa moștenitorului sau neprezentarea acestuia nu împiedică vizarea spre neschimbare.
- (3) Vizarea spre neschimbare a testamentului olograf se constată prin proces-verbal. Procesul-verbal va cuprinde, pe lângă datele de identificare a celor prezenți, și următoarele mențiuni:
- particularitățile suportului pe care este scris testamentul;
 - numărul de pagini ale testamentului;
 - instrumentul de scriere (pastă de pix, stilou-cerneală), precum și culoarea textului;
 - existența ștersăturilor sau adăugirilor, cu indicarea paginii și rândului pe care se află;
 - reproducerea textului integral al testamentului, așa cum a fost scris de testator, precum și a adăugirilor făcute de testator. Condiția se consideră îndeplinită și prin depunerea unei copii legalizate după testamentul olograf, vizată de notar și semnată *de cei prezenți*, care se va anexa la procesul-verbal cu mențiunea că face parte integrantă din acesta.
- (4) Dacă testamentul olograf este scris în altă limbă decât cea română, în vederea vizării spre neschimbare, se va depune și traducerea legalizată a actului. În procesul-verbal de constatare a stării materiale a testamentului olograf, se va transcrie textul tradus în limba română, anexându-se la procesul verbal traducerea legalizată a actului în limba străină și o copie semnată de cei prezenți la procedura de vizare a testamentului olograf.
- (5) Procedurile îndeplinite de vizare spre neschimbare de către autoritățile competente din țară sau din străinătate, apostilate sau supralegalizate, după caz, sunt considerate valabile și nu vor fi reluate de notarul sesizat cu procedura succesorală.
- (6) Testamentul olograf vizat spre neschimbare se înregistrează în Registrul electronic al dosarelor succesoriale și a testamentelor.
- (7) Dacă constatarea vizării spre neschimbare s-a efectuat de către notarul investit cu dezbateră procedura succesoriale, testamentul original se depune în dosarul succesoral. Dacă constatarea vizării spre neschimbare s-a efectuat de alt notar, originalul testamentului olograf se va transmite notarului investit cu dezbateră procedura succesoriale, iar dacă procedura nu a fost deschisă, originalul testamentului olograf rămâne la păstrarea în arhiva notarului, care a vizat spre neschimbare testamentul pînă la deschiderea procedurii succesoriale. După deschiderea procedurii succesoriale, testamentul olograf se transmite notarului care instrumentează procedura

Articolul 81. Validarea testamentului olograf

- (1) Validarea testamentului olograf este de competența notarului investit cu dezbateră procedura succesoriale.

(2) În procedura de validare notarul public sesizat pentru dezbateră succesiunii va verifica dacă testamentul corespunde condițiilor de formă și fond incidente testamentului olograf.

(3) În vederea validării testamentului olograf vor fi citați moștenitorii legali din clasa chemată la succesiune. În cazul lipsei acestora sau neprezentării, la validarea testamentului în baza cererii moștenitorilor testamentari desemnați printr-un testament olograf sau mistic, notarul va înștiința moștenitorii legali din clasa chemată la moștenire în ordinea stabilită, iar în lipsa acestora Inspectoratul fiscal teritorial. Înștiințarea se efectuează conform alin. (1) art. 60.

(3) În cazul în care toți moștenitorii citați se prezintă și recunosc că testamentul este scris, datat și semnat de mâna testatorului se va încheia procesul-verbal de validare a testamentului olograf.

(4) Notarul public va dispune efectuarea unei expertize grafoscopice atunci când:

- a) succesibilii înlăturați de la moștenire, deși citați, nu se prezintă;
- b) succesibilii declară că nu cunosc scrisul defunctului;
- c) succesibilii contestă scrisul defunctului, aducând probe în acest sens;
- d) defunctul nu are moștenitori legali.

(5) În cazul în care nici legatarul și nici moștenitorul nu pot produce probe ale scrisului defunctului sau nu sunt de acord cu rezultatele expertizei, procedura succesorală se suspendă, părțile fiind îndrumate la instanța de judecată.

(6) În cazul în care moștenitorii nu sunt de acord cu rezultatele expertizei grafoscopice, pot solicita efectuarea altei expertize repetate. În cazul în care unul dintre moștenitori nu este de acord cu rezultatele expertizei repetate, procedura succesorală se suspendă, părțile fiind îndrumate la instanța de judecată

(7) În cazul în care expertiza grafoscopică confirmă că testamentul a fost scris de către testator, procesul-verbal de validare se va întocmi în prezența moștenitorului testamentar, în baza raportului de expertiză.

(8) În cazul în care în expertiza grafoscopică se constată că scrisul nu aparține testatorului, notarul public va continua procedura succesorală și succesiunea se va deferi moștenitorilor legali sau altor moștenitorilor chemați la succesiune, după caz.

Articolul 82. Custodia masei succesoriale

(1) Măsurile de administrare și custodie se iau de notar, la cererea persoanelor interesate, prin desemnarea unui executor judecătoresc pentru inventarierea bunurilor succesoriale și, după caz, prin desemnarea custodelui masei succesoriale.

(2) Desemnarea custodelui, desemnarea administratorului, precum și încetarea măsurilor de custodie sau încetarea măsurilor de administrare se dispun de către notar printr-o încheiere notarială.

(3) Măsurile de custodie aplicate de notar se realizează în condițiile capitolului II, titlul IV a Cărții a patra din Codul civil, în care scop se va proceda la inventarierea bunurilor succesoriale, în condițiile prevăzute de lege. Inventarierea se poate face și din oficiu:

- 1) în interesul minorilor pentru asigurarea drepturilor sale;
- 2) în interesul statului pentru asigurarea intereselor sale;
- 3) prin excepție, când împrejurările speciale impun aceasta (incendiu, război, etc.).

(4) Masa succesorală rămâne în păstrarea și conservarea moștenitorilor legali sau testamentari, care poartă răspundere pentru integritatea acestora. Dacă există pericol de înstrăinare, pierdere, înlocuire sau distrugere a bunurilor, notarul sigilează bunurile, care se transmit de către executorul judecătoresc, numit pentru efectuarea inventarului, unui custode, desemnat de notar, în baza actului de predare-primire, la care se va anexa inventarul.

(5) În cazuri urgente, la cererea oricărei persoane care justifică un interes, punerea sigiliilor asupra bunurilor succesoriale se poate face și înainte de întocmirea inventarului, exceptându-se bunurile necesare membrilor familiei defunctului care au locuit cu acesta.

(6) Dacă nu există cerere anterioară pentru deschiderea procedurii succesoriale, cererea de inventariere ține loc și de cerere de deschidere a acestei proceduri. În acest scop, notarul este în

drept de a solicita de la organul de stare civilă, în regim de urgență, informația necesară pentru deschiderea și înregistrarea procedurii succesorale.

(7) Modul de efectuare a inventarierii este stabilit prin Regulament, aprobat de Ministerul Justiției.

Articolul 83. Desemnarea custodelui

(1) Pentru păstrarea și administrarea bunurilor succesorale, la cererea persoanelor interesate, notarul va desemna un custode. Custodele se va desemna după întocmirea inventarului succesor.

(2) Poate fi numit custode, cu acordul tuturor celor interesați, unul dintre succesibili, iar în caz contrar, o altă persoană aleasă de către notarul. Dacă moștenitorul sau oricare altă persoană interesată nu este de acord cu persoana custodelui desemnat, este îndrumat să se adreseze instanței de judecată de la locul deschiderii moștenirii pentru desemnarea altui custode. Până la adoptarea deciziei de către instanța de judecată, responsabil de paza averii succesorale transmise este custodele desemnat de notarul printr-o încheiere notarială.

(3) Dacă în masa succesoră se includ părți sociale, acțiuni, care necesită a fi administrate pentru a asigura funcționalitatea societății, la cererea și cu acordul creditorilor, moștenitorilor, legatarilor sau altor persoane, care are un drept față de masa succesoră, notarul va desemna în calitate de custode un terț sau un administrator autorizat, agreeat de către aceștia. În lipsa acordului, notarul în calitate de custode va desemna un administrator autorizat.

(4) Cheltuielile pentru păstrarea și administrarea bunului succesor, precum și cele de plată a remunerației, sunt recuperate în temeiul dispoziției eliberate de notarul din contul averii succesorale sau, la cererea moștenitorilor, din mijloacele depuse de ei în acest scop, în depozit.

(5) Custodele desemnat prezintă darea de seamă privind cheltuielile suportate cu anexarea documentelor justificative.

Articolul 84. Cheltuielile ce urmează a fi efectuate din contul averii succesorale până la eliberarea certificatului de moștenitor

(1) Până la eliberarea certificatului de moștenitor și cu acordul moștenitorilor, care nu au renunțat la succesiune, iar în lipsa moștenitorilor - până la eliberarea certificatului de succesiune vacantă, notarul dă dispoziție de compensare a cheltuielilor utile prevăzute de lege, din contul averii succesorale.

(2) Compensarea cheltuielilor se efectuează cu prioritate din contul sumelor bănești incluse în averea succesoră, iar în lipsa mijloacelor bănești cheltuielile se compensează din valorii bunurilor incluse în averea succesoră vândute la licitație.

(3) Valoarea de piață a bunurilor transmise se stabilește în baza actului de evaluare.

(4) Dispoziția notarului privind compensarea cheltuielilor se eliberează la cererea scrisă a solicitantului însoțită de acte justificative confirmative și este executorie din momentul emiterii.

Capitolul VI.

PROCEDURA LICHIDARII PASIVULUI SUCCESORAL

Articolul 85. Lichidarea pasivului succesor

(1) În cadrul procedurii succesorale notariale, notarul la cererea și cu acordul tuturor moștenitorilor care au acceptat moștenirea purcede la lichidarea pasivului succesor.

(2) Procedura de lichidare consta în:

a) recuperarea tuturor creanțelor defunctului;

b) plata tuturor datoriilor aferente succesiunii, respectiv a pasivului succesor, indiferent dacă acestea sunt datorii ale defunctului sau datorii generate pentru dezbaterea procedurii succesorale;

c) executarea legatarilor;

d) valorificarea bunurilor mobile/imobile ale defunctului, în vederea acoperirii stingerii pasivului succesor, în cazul în care în activul succesor nu există lichidități care să acopere pasivul

sucesiunii sau în cazul în care moștenitorii nu înțeleg să încheie cu creditorii succesiunii o convenție prin care să se stabilească modalitatea de stingere amiabilă a pasivului.

Articolul 86. Procedura lichidării pasivului succesoral

(1) Lichidarea se face de către notarul investit cu dezbaterea procedurii succesoriale sau sub supravegherea acestuia, ori de câte ori în masa succesorală este dovedit un pasiv exigibil.

(2) Pentru stabilirea pasivului se va întocmi inventarul de către executorul judecătoresc și va solicita moștenitorilor declarații autentice sau orice alte probe despre existența pasivului și caracterul cert, lichid și exigibil al acestuia și va primi cereri de la creditorii defunctului în vederea recuperării creanțelor acestora, întocmind tabloul creditorilor. Tabelul creanțelor înaintate se definitivează în termen maxim de 10 de zile de la termenul limită de înaintare a creanțelor.

(3) Notarul investit cu soluționarea cauzei succesoriale va elibera după definitivarea tabelului creanțelor înaintate un certificat succesoral de lichidare, care cuprinde, pe lângă masa succesorală compusă din activ și pasiv, moștenitorii și cotele ce revin acestora și acordul lor cu privire la modul de lichidare a pasivului succesoral, numirea lichidatorului și termenul de finalizare a procedurii de lichidare a pasivului succesoral.

Articolul 87. Lichidatorul pasivului succesoral

(1) Lichidarea pasivului succesoral se face de către lichidatorul desemnat în condițiile legii și menționat în certificatul succesoral de lichidare. Convenția de lichidare reprezintă acordul moștenitorilor cu privire la modul de lichidare a pasivului succesoral, care se încheie în formă autentică și are valoare unui mandat imperativ pentru lichidatorul desemnat. Convenția de lichidare va cuprinde: numele și prenumele lichidatorului, împuternicirile acestuia și condițiile în care se vor vinde bunurile succesoriale, dacă obligațiile moștenitorilor se sting în alt mod decât prin vânzarea prin bună învoială sau prin licitație publică, prin convenție se va stabili natura juridică a actului, darea în plată, cesiunea de creanță, sau orice altă modalitate prevăzută de lege sau convenită de părți. Modul în care se vor stinge drepturile reale ce grevează bunurile succesoriale, sumele rezultate din lichidare se vor consemna într-un cont bancar deschis pe numele lichidatorului destinat plății tuturor datoriilor succesiunii, data la care se va face lichidarea dacă părțile au stipulat un termen sau condiția de a rămâne temporar în coproprietate. Sumele rezultate din valorificarea bunurilor lichidate se depun într-un cont bancar nepurtător de dobânzi, cont deschis de notarul în scopul consemnării acestor sume.

(2) Notarul se va îngriji de publicitatea certificatului succesoral de lichidare prin publicarea acestuia pe pagina web oficială a Camerei notariale.

(3) Lichidarea pasivului succesoral se efectuează de către unul sau mai mulți lichidatori care vor acționa separat ori împreună, după caz.

(4) În cazul decesului lichidatorului sau în cazul în care acesta renunță ori este împiedicat să-și mai exercite funcția, acesta va putea fi înlocuit, respectându-se aceeași procedură ca în cazul numirii acestuia.

(5) Până la numirea noului lichidator, toate operațiunile demarate în cadrul procedurii de lichidare a patrimoniului succesoral de către lichidatorul care nu-și mai poate îndeplini atribuțiile vor fi suspendate.

Articolul 88. Desemnarea și remunerarea lichidatorului pasivului succesoral

(1) Lichidatorul care își îndeplinește atribuțiile sub supravegherea notarului poate fi desemnat:

a) de către defunct, prin testament sau prin înscris autentic, fie ca executor testamentar, fie ca lichidator;

b) de către moștenitorii defunctului, fie dintre aceștia, fie un terț;

c) de către instanța de judecată, în cazul în care nu există consens între moștenitori cu privire la desemnarea lichidatorului sau în cazul imposibilității desemnării ori înlocuirii lui de către aceștia.

(2) Lichidatorul are dreptul la remunerație stabilită de către moștenitori la momentul desemnării sale și la rambursarea cheltuielilor efectuate în cadrul procedurii de lichidare. În limita

remunerației stabilite și a cheltuielilor efectuate, creanța lichidatorului este privilegiată fata de toate celelalte creanțe.

(3) Notarul public poate cere instanței de judecată înlocuirea lichidatorului care se afla în imposibilitate de ași executa atribuțiile, le neglijează sau nu le respectă.

Articolul 89. Atribuțiile lichidatorului pasivului succesoral

În vederea lichidării pasivului succesoral, lichidatorul exercită următoarele atribuții:

- a) realizează creanțele succesiunii;
- b) achită datoriile succesiunii, utilizând în acest scop sumele existente în activul succesoral, precum și pe cele provenite din realizarea creanțelor;
- c) valorifică bunurile defunctului. Valorificarea acestor bunuri va putea fi făcută fie prin vânzarea bunurilor la licitație publică, fie prin încheierea unor acte de dare în plată cu creditorii succesiunii, în condițiile legii.

Articolul 90. Valorificarea bunurilor de către lichidator

(1) Modalitatea de valorificare a bunurilor va fi propusă de către lichidator moștenitorilor defunctului, care vor aproba propunerea lichidatorului printr-un înscris autentic.

(2) Înscrisul autentic prin care moștenitorii vor încuviința modalitatea de valorificare a bunurilor defunctului propusă de către lichidator are valoarea unui mandat imperativ.

(3) În cazul în care lichidatorul succesiunii este notarul, numit cu acordul tuturor moștenitorilor, iar moștenitorii sunt de acord cu vânzarea bunurilor prin licitație publică, notarul va proceda la valorificarea acestor bunuri.

(4) Procedura de organizare a licitației publice, în cadrul căreia vor fi valorificate bunurile mobile și imobile ale defunctului va fi stabilită în Regulamentul aprobat de Ministerul Justiției, după consultarea Camerei notariale.

(5) În vederea finalizării procedurii lichidării pasivului succesoral, Camera Notarială organizează, la cererea notarului public instrumentator al dosarului succesoral, licitații publice de bunuri mobile sau imobile.

Articolul 91. Finalizarea procedurii de lichidare a pasivului succesoral

(1) Durata procedurii de lichidare a pasivului succesoral nu poate depăși un an calendaristic. Aceasta poate fi prelungită prin acordul tuturor moștenitorilor.

(2) La finalizarea procedurii de lichidare a pasivului succesoral, lichidatorul va prezenta notarului instrumentator o dare de seamă în care se vor detalia toate operațiunile îndeplinite în vederea recuperării creanțelor și modalitatea de stingere a pasivului succesoral. În cazul în care lichidatorul este chiar notarul, darea de seama va fi cuprinsă în încheiere.

(3) După finalizarea procedurii de lichidare, notarul public va elibera certificatul de moștenitor, iar în masa succesorală urmînd a fi evidențiat produsul net al lichidării.

Capitolul VII. PROCEDURA CITĂRII, COMUNICĂRII ȘI NOTIFICĂRII ÎN MATERIE NOTARIALĂ

Articolul 92. Citarea, comunicarea și notificarea în materie notarială

(1) Citarea părților și comunicarea actelor de procedură în materie notarială se face în conformitate cu dispozițiile Codului de procedura civilă, dacă prezenta lege nu stabilește altfel.

(2) Notificarea se va expedia la adresa de domiciliu sau sediu a persoanei notificate, comunicată de persoana interesată, care rezultă din materialele și actele prezentate sau cea înscrisă în registrele publice, iar în cazul în care astfel aceasta nu este identificată, la adresa la care se află bunurile acesteia sau partea principală a acestora. Notificarea produce efecte atunci când ajunge la destinatar, cu excepția cazului în care aceasta presupune un efect întârziat.

(3) Notificarea poate fi făcută prin orice alte mijloace adecvate circumstanțelor dacă legea sau actul juridic nu impune o anumită cerință de formă.

(4) Notificarea ajunge la destinatar:

- a) atunci când aceasta este predată destinatarului;
 - b) atunci când aceasta este predată la adresa poștală indicată de destinatar în acest scop sau, în lipsa acesteia, la sediul destinatarului persoană juridică sau domiciliul persoanei fizice;
 - c) în cazul unei notificări transmise prin poștă electronică sau prin alt mijloc de comunicare individuală, atunci când aceasta poate fi accesată de către destinatar; sau
 - d) atunci când aceasta este pusă în orice alt fel la dispoziția destinatarului într-un loc și într-un mod care fac posibil în mod rezonabil accesul destinatarului, fără întârziere.
- (5) Notificarea a ajuns la destinatar după îndeplinirea uneia dintre cerințele prevăzute la lit. a), b), c) sau d), oricare dintre acestea este îndeplinită mai întâi.
- (6) Notificarea nu produce efecte dacă revocarea acesteia ajunge la destinatar înaintea notificării sau în același timp cu aceasta.
- (7) În cazul în care adresatul nu este cunoscut sau numărul acestora depășește 10 persoane, notarul va efectua notificarea prin publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau într-un ziar de nivel național. Notificarea despre deschiderea procedurii succesoriale se va publica și pe pagina web a Camerei Notariale.
- (8) Notificarea va conține informație despre condițiile actului notarial în privința căruia acesta poate exercita un drept propriu, termenul de exercitare a dreptului, ce curge din data recepționării notificării, numele notarului și adresa biroului unde titularul dreptului urmează să exercite drepturile sale sau poate să facă cunoștință cu actele care-l privesc.
- (9) Transmiterea notificării se va confirma prin Certificat eliberat de către notar.

Articolul 93. Modelele citației și notificărilor

Modelul citației și cel al notificării se vor stabili de Camera notarială.

CAPITOLUL VIII. APLICAREA LEGISLAȚIEI CU PRIVIRE LA NOTARIAT FAȚĂ DE CETĂȚENII STRĂINIȘI APATRIZI. APLICAREA LEGISLAȚIEI ALTOR STATE. TRATATELE ȘI ACORDURILE INTERNAȚIONALE

Articolul 94. Actele notariale pentru cetățenii străini, apatrizi și persoanele juridice străine

- (1) Cetățenii străini și apatrizii, precum și persoanele juridice străine au dreptul, ca și cetățenii și persoanele juridice din Republica Moldova, să se adreseze notarilor, oficiilor consulare și misiunilor diplomatice ale Republicii Moldova, pentru îndeplinirea de acte notariale.
- (2) Guvernul poate stabili restricții de răspuns pentru cetățenii și persoanele juridice ale acelor state care au stabilit restricții speciale asupra dreptului cetățenilor și persoanelor juridice ale Republicii Moldova de a se adresa organelor notariale.

Articolul 95. Aplicarea normelor de drept străin

- (1) Persoanele care desfășoară activitate notarială aplică normele de drept străin în conformitate cu legislația Republicii Moldova, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.
- (2) Persoanele care desfășoară activitate notarială acceptă documentele întocmite în conformitate cu normele de drept străin, precum și aplică giruri de autentificare în forma prevăzută de legea străină dacă faptul acesta nu contravine legislației Republicii Moldova sau dacă decurge din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 96. Acceptarea documentelor întocmite în alte state

- (1) Documentele întocmite în alte state cu participarea autorităților competente din aceste state sau cele emise de ele se acceptă de notarii din Republica Moldova cu condiția supralegalizării lor.

(2) Fără legalizare astfel de documente se acceptă de notarii din Republica Moldova în condițiile prevăzute de acordurile bilaterale și internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 97. Executarea misiunilor și adresarea cu
misiuni în organele de justiție ale altor state

- (1) Persoanele care desfășoară activitate notarială îndeplinesc misiunile transmise lor, în modul stabilit, de organele de justiție ale altor state privind efectuarea unor anumite acte notariale, în conformitate cu regulile internaționale aplicabile Republicii Moldova, cu excepția cazurilor când:
- a) îndeplinirea misiunii ar fi în contradicție cu suveranitatea Republicii Moldova sau ar amenința securitatea ei;
 - b) îndeplinirea misiunii nu este de competența notarilor din Republica Moldova.
- (2) Misiunile organelor de justiție ale altor state privind îndeplinirea unor anumite acte notariale se execută în conformitate cu legislația Republicii Moldova.
- (3) Notarii din Republica Moldova se pot adresa în condițiile stabilite de acordurile internaționale în vigoare pentru Republica Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției, în organele de justiție ale altor state cu misiuni privind îndeplinirea unor anumite acte notariale.

Articolul 98. Asigurarea dovezilor cerute pentru soluționarea cauzelor în organele de
justiție ale altor state

- (1) Notarii din Republica Moldova asigură dovezile cerute pentru soluționarea cauzelor în organele de justiție ale altor state.
- (2) Actele de asigurare a dovezilor și procedura de asigurare a acestora se efectuează în temeiul dispozițiilor prevăzute de Codul de procedură civilă.

Articolul 99. Tratatul și acordurile internaționale

- (1) Dacă tratatul sau acordul internațional la care Republica Moldova este parte stabilește alte norme cu privire la actele notariale decât cele cuprinse în legislația Republicii Moldova, la îndeplinirea actelor notariale se aplică normele tratatului sau acordului internațional.
- (2) Dacă tratatul sau acordul internațional la care Republica Moldova este parte pune în competența notarilor din Republica Moldova îndeplinirea unui act notarial neprevăzut de legislația națională, notarii îndeplinesc acest act notarial în modul stabilit de tratatul sau acordul respectiv.

CAPITOLUL IX. Dispoziții tranzitorii

Articolul 100.

- (1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni de la data publicării.
- (2) La momentul intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă art. 3-5 și capitolele IV-XII din Legea nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 154–157, art. 1209), art. 12 din Legea nr. 69 din 14 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor.
- (3) Ministerul Justiției al Republicii Moldova, în termen de 6 luni de la adoptarea prezentei legi, va elabora și adopta actele necesare pentru punerea în aplicare a prezentei legi.

CAPITOLUL X. Dispoziții finale

I. Articolul 35 din Codul familiei nr. 1316-XIV din 26.10.2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 47-48, art. 210), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cuvintele „oficiul stare civilă,” cu cuvintele „de notar – în conformitate cu Legea cu privire la procedura notarială,”.

II. Alineatul (2) art. 18 al Legii privind actele de stare civilă nr. 100 din 26.04.2001 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 97-99, art. 765), cu modificările și completările ulterioare, se completează cu după cuvintele „a autorităților tutelare,” cu cuvintele „a notarilor publici, în condițiile prevăzute de lege care acordă acestora dreptul de acces la informațiile de stare civilă,”.

III. Legea nr. 161 din 18.07 2014 cu privire la administratorii autorizați (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 293-296, art. 605), se modifică și se completează după cum urmează:

1) Articolul 1:

a) alineatul (1) cuvintele „în procesele de insolabilitate sau de dizolvare a persoanelor juridice de drept privat ori a întreprinzătorilor individuali” se substituie cu cuvintele „de supraveghere și/sau de administrare profesionistă”;

b) alineatul (2), se modifică și are următorul conținut: „(2) Prezenta lege nu se aplică administratorilor desemnați în cadrul procedurilor de lichidare a instituțiilor financiare.”;

2) Articolul 2 alineatul (2) se abrogă, iar alineatul (1) devine alineat unic cu următorul conținut: „În sensul prezentei legi, noțiunea de *administrator autorizat* (denumit în continuare *administrator*) semnifică orice persoană fizică investită potrivit legii cu atribuții de supraveghere și/sau de administrare în cadrul procedurii succesorală, procedurii de insolabilitate, procedurii de dizolvare judiciară și în alte cazuri prevăzute de legislație.”;

3) Articolul 3 alineatul (3) se abrogă;

4) Articolul 4 alineatul (2), cuvintele „de insolabilitate sau de dizolvare a persoanelor juridice de drept privat ori a întreprinzătorilor individuali” se substituie cu cuvintele „în care a fost desemnat administrator autorizat”;

5) Articolul 20 alineatul (2) lit. f), cuvintele „de insolabilitate” se exclud, iar după cuvântul „dizolvată,” se completează cu cuvintele „administrată și/sau supravegheată.”;

6) Articolul 26 alineatul (1), după sintagma „ Legea insolabilității nr. 149 din 29 iunie 2012” se completează cu cuvintele „, prezenta lege, alte acte normative relevante”;

7) Articolul 28 alineatul (2), după cuvintele „ actele judecătorești, ” se completează cu cuvintele „dispozițiilor testamentare, convenției de lichidare a pasivului succesoral, ordinele notarului privitoare la posesia, folosința sau dispunerea de bunuri în cazul custodiei masei succesorală.”;

8) Articolul 29 alineatul (2) se completează cu litera i) cu următorul conținut: „i) relația de căsătorie, afinitate pînă la gradul IV, rudenie, pe linie dreaptă sau colaterală pînă la gradul IV, statutul de creditor, debitor, asociat, administrator, membru al organului de conducere în ultimii 3 ani, consilier juridic, avocat, auditor sau de contabil în ultimii 3 ani, ale administratorului și notarul care gestionează procedura succesorală, creditorii masei succesorală, moștenitori, alte persoane care obțin drepturi din moștenire.”;

9) Articolul 31 alineatul (1), după cuvintele „ în procedura de dizolvare” se completează cu cuvintele „, precum și cele desemnate în cadrul procedurii succesorală”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI